

Statsvetenskap C-uppsats, HT-2005

Handledare: Karl Magnus Johansson

Symbolernas enande makt -

En jämförande studie av symbolanvändning i USA och EU

Av: Johan Fanger och Christian Corbal

Abstract

The uniting power of symbols

A comparing study of the use of symbols in the European Union and the USA.

Authors: Johan Fanger and Christian Corbal.

Symbols in the hands of politicians can be a powerful tool of manipulation. The usage of symbols in speeches or texts can change a person's will, without him or her ever knowing it. We have compared the usage of symbols in the articles surrounding the ratification of the constitution in 18th century America with that of today's European Union, to see if any similarities between these two cases exists, and what implications this could have for the future of the EU. We have divided the symbols in both cases into different categories so as to enable us to compare the cases to each other. With the help of Masters Theory and the writings of Benedict Anderson and Murray Edelman we have concluded that there indeed exist some similarities between 18th century America and the EU. There seem have been some manipulation on the part of the politicians in order to rebuild the respective unions on more solid foundations. Could the European Union, on the basis of these findings, be assumed to take a course comparable with that of 18th century America?

Keywords: America, European Union, Symbols, Myths, Imagined Communities.

1. Inledning & problemställning	4
1.1. Syfte och Frågeställningar	5
1.2. Begreppsdefinitioner	7
1.2.1. Symbol	7
1.2.2. Myt	8
1.3 Metod och material	11
2. Teori	14
2.1 Benedict Anderson	14
2.2 Meanings and Masters	16
2.2.1 Meanings	16
2.2.2 Masters	17
2.3 Murray Edelman	18
2.4 Teoretiska utgångspunkter	20
2.5 Teoridiskussion	22
2.5.1 Maktaspekten och det politiska mandatet	22
3. Analys del 1	24
3.1. Analys av den retoriska symboliken i ”The Federalist Papers”	24
3.1.1. Religiösa symboler	25
3.1.2. Natursymboler	26
3.1.3. Det sociala kontraktet och Enigheten	28
3.1.4. Sjukdomssymboler	30
3.1.5. Sammanfattning: Symbolik i ”The Federalist Papers”	30
4. Analys del 2	31
4.1. Den retoriska symboliken kring den europeiska konstitutionen	31
4.1.1. Religiösa symboler	32
4.1.2. Natur, kropp och själ	33
4.1.3. Ett enat Europa är bra för världen	35
4.1.4. EU – någonting nytt	37
4.1.5. Krigssymbolik	38
4.1.6. Sammanfattning av symboliken kring den europeiska konstitutionen	39
5. Analys del 3	39
5.1. Jämförande av symboler i Amerika och Europa	40
5.1.1. Religiösa symboler	40
5.1.2. Natursymboler	40
5.1.3. Enighet	41
5.1.4. Symboler kring Krig och Sjukdom	42
6. Slutsatser	42
7. Diskussion	43
8. Referenslista	45
8.1. EU dokument	46
8.2. The european convention	47

1. Inledning & problemställning

Från begynnelsen har människan alltid strävat efter gemenskap. I början handlade det om överlevnad, men efter hand när den fysiska överlevnaden var säkrad kom denna strävan att handla om att hävda den egna gruppens intressen gentemot andras. Ju större samhällena blev desto viktigare blev det att ena folket kring "något" för att kontrollera invånarna. I början handlade det om dynastiernas och härskarnas behov av att behålla makten över riket. De använde våld, fysiskt förtryck och gudomlighet för att uppnå sina mål. Religionen har också i alla tider varit av stor betydelse, rik på symboler har den fungerat som en enande kraft i samhällena runt om i världen. När religionen och monarkierna under 1700-talet började trängas ut av nationalstater, byttes symbolerna ut mot nya. Frihet, jämlikhet och broderskap blev de nya ledorden i en ny världsordning.

Idag när nationen är den givna ordningen har nya mellanstatliga organisationer blivit alltmer inflytelserika. NAFTA, FN, WTO och EU har fått ökat inflytande i en globaliserad värld. De nationella och kulturella gränserna har idag blivit otydligare och är inte lika självklara. Den dag då människan kan kalla sig för "världsmedborgare" närmar sig när ordet svensk eller dansk inte längre har någon relevans.

Idag står den Europeiska Unionen inför ett vägval. Ska man ena sig kring gemensamma värderingar och förena Europa till en maktfaktor att räkna med, eller ska man hålla fast vid sina nationella skillnader och förbli en lösare sammansatt organisation?

Idag är folkvalda EU-politiker i full gång med att arbeta fram en gemensam europeisk konstitution. Problemet är att EU består av många olika nationaliteter. Alla länder har en åsikt om vad de europeiska värderingarna består av och vad EU i framtiden ska utträta. Försöket att skapa en ny konstitution har abrupt avstannat. Frankrike och Holland kände sig i slutändan motvilliga till dokumentet och drog sig ur, men processen att skapa en europeisk värdegrund har ändå kommit igång. EU: s framtid vilar på att en överenskommelse träffas angående dessa värderingar. Värderingar, som inte bara handlar om gemensamma lagar, utan även om hur européerna ska definiera sig själva och positionera sig i världen.

Vi vill i denna uppsats undersöka hur symboler i språket används för att ena folken i Europa kring en gemensam värdegrund. För att eventuellt kunna sja om EU: s framtid ska vi jämföra det europeiska fallet med diskussionen kring ratificerandet av den Amerikanska

konstitutionen. Betydelsen av symboler och myter för skapandet av identitet och tillhörighet ska inte på något sätt underskattas - det är vårt mått för arbetet med uppsatsen.¹

1.1. Syfte och Frågeställningar

Symbolernas betydelse för människors gruppstillhörighet kommer att tas upp nedan i kapitlet ”teoridiskussion” men det är nödvändigt att kort förklara betydelsen redan nu på grund av dess centrala plats i utformningen av vårt syfte och våra frågeställningar.

Språkets och symbolers förmåga att förse människor med en tolkningsram för verkligheten är något som för många forskare (diskursforskare, lingvister mm.) är det absolut viktigaste kriteriet när man undersöker identitetsskapande och gruppdefinitioner.²

Symboler och myter är begrepp som förekommer inom språket och som är betydelsefulla i formandet av gemenskaper. Enligt en gren av symbolforskningen som kallas *mastersteorin*, anses symboler vara användbara för att manipulera människor i syfte att gynna maktelitens syften (fortsätts i teoridiskussionen). Det är denna form av symboler som vi kommer att undersöka i denna uppsats. Som vi tidigare har tagit upp har diskussioner inletts om en europeisk konstitution. Diskussionen måste föregås av en överenskommelse om vilka värden denna konstitution ska vila på.

Språket runt skapandet av konstitutioner är viktigt, speciellt hur symboler och myter används, då det handlar om att skapa en ”föreställd gemenskap” (begreppsförklaring i teoridiskussionen), som med nödvändighet måste föregå en skriven konstitution.

Vad vi vill göra är att studera en liknande gemenskap som EU: s, men som redan är klar, har definierade gränser och en gemensam uppfattning om vad det innebär att vara medborgare i gemenskapen. Vad skulle kunna vara mer passande i dagens situation än att studera USA.

Som angreppssätt har vi valt att analysera artiklar som omgärdade ratificeringen i USA och de tal och artiklar som idag omgärdar diskussionen om det europeiska unionsfördraget.

Anledningen till att vi inte valt att analysera de enskilda fördragen, beror på att olika språk används beroende på vilken publik texterna riktar sig åt. I ett unionsfördrag ter sig språket torrare och är mer juridiskt lagt medan språket i tal som riktar sig till en bredare publik har inslag som är mer intresseväckande och entusiasmerande.³ Analysen görs alltså inte på själva fördragen i sig utan på litteraturen som omgärdar dessa.

¹ Klatch, Rebecca E, 1988. *Of Meanings & Masters: Political Symbolism & Symbolic Action* s.139

² Edelman Murray, 1988 *Constructing the Political Spectacle* s.106

³ Edelman Murray, 1985, *The Symbolic Uses of Politics*, s.149,

I det första steget tänker vi analysera de artiklar som föregick den amerikanska konstitutionen från 1787, som kallas ”The Federalist Papers”. Dessa artiklar skrevs i syfte att ena opinionen kring acceptandet av en amerikansk konstitution. Även sekundärlitteratur kring ”The Federalist Papers” kommer att användas i analysen. Vi kommer att titta på retoriken i dessa dokument för att se vilka typer av symboler och myter som användes. Avsikten med dessa var som nämnts att skapa enighet inför författandet av en konstitution.

Det andra steget i undersökningen är att analysera diskussionen runt skapandet av den europeiska konstitutionen. Vi vet idag inte vart EU är på väg, men de senaste årens reformer tyder på ett allt närmare samarbete. När Sverige gick med i EG 1995, var gemenskapen mindre omfattande än idag, men med införandet av EMU och en början till ett militärt samarbete, har EU, enligt en del kritiker börjat röra sig i riktning mot ett federativt styrelseskick. Varje gång som frågan kommer upp i den offentliga debatten, förnekas det att målet med EU är en ny superstat. Istället upprepas att EU är ett fortskridande projekt utan ett definierat mål.

Syftet med undersökningen är att, med utgångspunkt i den amerikanska analysen, identifiera de symboler och myter som kan ha betydelse för skapandet av en gemenskap i EU. Efter att vi har skaffat oss insikter i symbolanvändandet i ”The Federalist Papers” och av dokumenten runt konventet för Europas framtid, vill vi göra en jämförande undersökning mellan Amerika och EU. Detta för att kunna påvisa om det finns några likheter mellan Amerika och EU när det handlar om skapandet av en gemenskap. I denna process är språket av stor betydelse och då är användandet av symboler och myter ett grundläggande verktyg. Därför kan ett resultat som indikerar att EU använder sig av liknande symboler som USA gjorde, antyda att EU befinner sig i en enande process, likt den som USA befann sig i 1787-88. Anledningen till att vi jämför USA med EU är att de faktiska förutsättningarna som råder/rådde är slående lika. För det första står EU inför samma vägval som USA stod inför vid 1780-talets slut. EU befinner sig, precis som USA gjorde, i en konstitutionell ratificeringsprocess. För det andra ska flera samhällen enas kring gemensamma värderingar. För det tredje använder ledande politiker i båda fallen språket och inte våld för att skapa enighet. För det fjärde grundas både USA och EU på visionen om att konflikter mellan parter kan undvikas på fredlig väg genom medberoende. För det femte bygger båda samhällena på upplysningens idéer om medborgerliga rättigheter. Slutligen bygger EU, liksom USA, på föreställningen om att man har möjlighet att skapa något nytt och unikt. En jämförelse av dessa länder emellan gör också

att vi eventuellt kan dra vissa slutsatser om regelbundenheter i användandet av språkliga symboler som omgärdar unionsfördrag. Våra frågor formuleras därför på följande sätt:

Fråga 1: Vilka typer av symboler och myter användes av unionsförespråkarna i diskussionen kring ratificeringen av den amerikanska konstitutionen?

Fråga 2: Vilka typer av symboler och myter används idag av EU förespråkarna i diskussionen kring den europeiska konstitutionen?

Fråga 3: Finns det likheter i symbolanvändningen mellan det amerikanska fallet och den idag rådande situationen kring den Europeiska konstitutionen?

Den första frågan besvaras i kapitel 3, den andra i kapitel 4 och den tredje, jämförelsen av EU och Amerika, avhandlas i kapitel 5 och 6. De två första frågorna är nödvändiga för att kunna besvara fråga 3. Därför kommer resultatet av fråga 3 vara beroende av resultatet av frågorna 1 och 2.

1.2. Begreppsdefinitioner

Nedan följer vår definition av symboler och myter:

1.2.1. Symbol

”Symbol, av grekiska symbolon – ”tecken”. En symbol är en representation av en (annan) sak, ett abstrakt begrepp, en idé eller egenskap.”⁴

Eller vår definition: En symbol är ett begrepp, bild eller liknande som ger medvetna eller omedvetna associationer till något annat. Även metaforer och liknelser faller in under rubriken symboler.⁵ En ytterligare definition ges av den eminenta symbolforskaren Murray Edelman:

⁴ <http://wikipedia.org/wiki/Symbol>

⁵ Bonniers lexikon 2000, Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker AB

“Every symbol stands for something other than itself, and also evokes an attitude, a set of impressions, or pattern of events associated through time, through space, through logic, or through imagination with the symbol”⁶

Det relevanta för oss kommer att vara att identifiera symboliken i den retoriska kontexten eller i enskilda begrepp. Vad kan tänkas vara syftet hos talaren eller författaren bakom en viss formulering eller användning av symboliska begrepp? T.ex. vad innebär användningen av begreppet ”folkhemmet”. Vi kommer alltså att tolka tecken främst som begrepp i tal och skrift men även försöka tyda vilka bakomliggande betydelser de har i den retoriska kontexten. Begreppen ingår i ett socialt sammanhang vare sig de är t.ex. religiösa eller politiska, det vill säga, det finns en bakomliggande betydelse av begreppen. Dessa begrepp tolkas i kontexten vilket betyder att symboler är beroende av sitt sociala sammanhang. De kan tolkas olika beroende på vilket samhälle eller vilken tid de förekommer i. Det betyder att symboler inte har en fixerad betydelse utan att de även kan förändras med tiden och att gamla symboler kan få nya betydelser om de används i ett annat sammanhang. Det finns t.ex. flera betydelser av svastikan. Vi associerar den idag med ondska och förtryck, medan den ursprungliga betydelsen hos hinduerna var kopplat till solens kraft. Men vi definierar också symboler som bakomliggande betydelser i texter. Symboler kan vara uppenbara och synliga, men kan också förekomma i mer obskyr form. Meningar och stycken som har underliggande betydelser kan också ses som symboler i ett större sammanhang. Symbolernas betydelse i sådana sammanhang ligger i deras förmåga att förmedla budskap till läsaren via det undermedvetna.⁷ Det kommer senare i analysen visa sig att både synliga symboler i form av begrepp, och den underliggande symboliken i texterna används av författarna.

1.2.2. Myt

I Bonniers lexikon från 2000 står följande förklaring av myt:

”Inom religionsvetenskaperna en berättelse som förklarar och ger mening åt ett samhälles föreställningar, regler och ritualer. Myten skiljer sig från saga och legend då den till skillnad från dessa erkänns som grundläggande sann av samhällsmedlemmarna.”

⁶ Edelman Murray, 1985. *The Symbolic Uses of Politics*, s.6,

⁷ Klatch, Rebecca E, 1988. *Of Meanings & Masters: Political Symbolism & Symbolic Action* s.145

Religionshistoriker brukar tala om två begrepp inom det mänskliga tänkandet: Logos och mythos, vilka kan ses som två sidor av samma mynt. Den logiska, pragmatiska och den andliga, känsliga (man skulle idag kunna säga att logos företräds av vetenskapen medan mythos representeras av religionen).

*”Myten ansågs vara det mest högtstående; den handlade om sådant som man menade var tidlöst och bestående i livet. Myten befattade sig med livets ursprung, med kulturens uppkomst och med människosjälens djupaste skikt. Den befattade sig inte med det praktiska utan med innebörden.”*⁸

I människornas föreställningsvärld var tidigare i historien myten mycket betydelsefull. Den har dock i det moderna samhället fallit i glömska och ersatts av logos. Det pragmatiska framställningssättet har tagit över och myten lever en tynande tillvaro. Den moderna tiden som vi lever i är präglad av det vetenskapliga och pragmatiska tänkandet som har som uppgift att förklara vår värld logiskt. Båda sidorna av myntet är därför inte längre lika viktiga. Mytens uppgift är att fylla tomrummet i människans inre med andliga förklaringar till varför saker och ting ser ut som de gör. Det innebär att myten i allra högsta grad ligger till grund för logos men bara indirekt. Vår tolkning är att känslorna som människor bär med sig i sitt inre eller omedvetna är de som avgör hur en person identifierar sig och vad en person känner sig benägen att göra i olika situationer. Myten behöver inte till skillnad från sägnen vara baserad på faktiska historiska händelser utan har en mer allmän betydelse för människor. I den mån myten spelar en avgörande roll för människors tänkande kan den också anses ligga till grund för hur identitet och kulturer skapas.

*”Logos är pragmatisk inriktat. Myten är tillbakablickande, ser till begynnelsen och grunden, medan logos strävar framåt och söker förnya: arbeta vidare på gamla insikter, stärka herraväldet över omgivningen, komma på något nytt och uppfinna något som inte funnits tidigare.”*⁹

Myten är inte något som kan bevisas med rationella resonemang utan ligger latent under ytan och ger människor mening i sin omvärld. Logos däremot är det rationella, pragmatiska handlandet hos människor, det är utåtriktat medan mythos är introspektivt.

I den moderna västvärlden har myten som tidigare sagts kommit i skymundan och ersatts av vetenskapen. Men eftersom myten i sin traditionella form har baserats på religiösa

⁸ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Myt>

⁹ <http://sv.wikipedia.org/wiki/Myt>

föreställningar, behöver det inte betyda att den i takt med sekulariseringen av samhället har försvunnit. Snarare kan den anses ha antagit nya former inom ramen för det vetenskapliga samhället. De religiöst betonade myterna har ersatts av de vetenskapliga. Myterna kan helt enkelt anses ha anpassat sig till den nya världsordningen. Med det menar vi att vetenskapen i mångt och mycket har efterträtt religionen som förklaringsmotor för universums hemligheter. Därmed har också dagens myter ett mer pragmatiskt innehåll. Demokratiska begrepp som mänskliga fri- och rättigheter kan t.ex. anses vara en modern myt.

Myter kan mer eller mindre vara baserade på faktiska historiska händelser. Judarnas uttåg ur Egypten kan anses vara en myt med historiska rötter, medan myten om Eva och den förbjudna frukten i Edens lustgård kan anses vara mer allmängiltig och tidlös.

1.3 Metod och material

Vi har valt att jämföra två fall av liknande karaktär, två processer som har att göra med författandet av den Amerikanska respektive den Europeiska konstitutionen. Analysen kommer att bestå av att studera arkiv: i det Amerikanska fallet handlar det om artiklar från tiden vid ratificeringen, och i det europeiska fallet om tal från ledande Europeiska politiker. Dessa båda processer liknar varandra i syfte och struktur men skiljer sig på så sätt att ett av dem är en historisk process medan den andra är pågående. Undersökningen är deskriptiv på så sätt att syftet med den är att fastlägga vilka typer av symboler som används i dessa två fall. Vi vill alltså göra två separata undersökningar för att sedan kunna jämföra dem och se om det existerar några likheter mellan dem. Insamling av material kommer att utföras genom studier av dokument vilket innebär att inga intervjuer eller andra liknande källor kommer att användas. Anledningen till detta är att syftet är att blottlägga språkliga symboler i tal och artiklar riktade till allmänheten. Fallstudier handlar normalt om att undersöka fall i dess sociala kontext.¹⁰ Men vi anser att det kontextuella sammanhanget i vilka dessa båda processer har utspelat och utspelar sig i, endast är intressant i den mån den kan förklara vad författarna av texterna kan tänkas ha velat åstadkomma genom användningen av vissa typer av symboler. Därför har vi valt att begränsa oss till att göra en undersökning bland arkiven. Vi har valt att göra jämförelsen mellan två fall för att se om användning av symboler ser ut på liknande sätt över tiden och för att om möjligt göra en generalisering av resultaten mera gångbar.

Materialet i undersökningen består av texter från olika historiska epoker. Därför ska vi använda oss av en textanalys. Metoden som lämpar sig bäst i vårt fall är begreppshistorisk textanalys. Begreppshistoria innebär att begrepp definieras utifrån dess historiska kontext. Dessa begrepp behöver inte vara fastlagda i språket. Snarare utgår man i begreppshistorisk analys ifrån kontexten. Begrepp kan finnas kvar med samma innebörd under olika historiska tider, men behöver inte beskrivas på samma sätt i språket. Begreppshistoria liknar diskursanalys såtillvida att båda intresserar sig för kontexter. Men begreppshistoria tillskriver mänskliga aktörer ansvar för förändringen av dessa kontexter. Begreppshistoria är intresserad av att blotta förändringsprocesser under historiens gång. T.ex. kan en undersökning bestå av att undersöka begreppet ”demokratins” innebörd och se hur det förändras under en längre period. Det som under 1700-talet var förknippat med begreppet demokrati kan och har

¹⁰ Yin, Robert, 1994, Case Study Research: Design and Methods Second Edition

troligen förändrats under 300 år. Begreppshistoria är också användbart för att blottlägga politiska strider. Genom att använda begrepp som analysverktyg kan man på så sätt identifiera parterna i en debatt kring det undersökta begreppet.¹¹

Det finns två typer av begreppshistorisk analys. Den första heter tysk begreppsanalys och är inriktad på enskilda begrepps förändring över tid. Den andra grenen leds av Quentin Skinner. Som, till skillnad från den tyska, är mer intresserad av

*... retoriska strategier i enskilda historiska situationer*¹²

Skinner gör en ”...distinktion mellan tre aspekter av en talhandling”.¹³ Den första kallas den *lokuta* aspekten. Vad betyder de använda orden? Den andra kallas för den *illokuta* aspekten och syftar på den handling som utförs genom framförandet av texten. Den tredje kallas för den *perlokuta* aspekten och handlar om hur talhandlingen uppfattas av åhöraren?¹⁴ För Skinner är den illokuta aspekten den viktigaste eftersom han är inriktad på att se vad författaren hade för syfte med talhandlingen. Skinner uppmärksammar författarens intentioner och handlingar, det som Jussi Kurunmäki kallar för retoriska moves.¹⁵

*”Retoriska moves bygger på tanken att en författare bör betraktas som en aktör i en pågående diskussion, där hon/han lägger fram argument som syftar till en förändring av de tidigare positionerna i debatten”*¹⁶

Symbolanvändning kan ur detta perspektiv ses som en medveten handling från politikerns sida för att förändra positioner i en debatt. Precis som för Skinner kommer den illokuta aspekten att vara viktigast även för oss i vår undersökning, eftersom vi är intresserade av att se politikernas bakomliggande syfte med användningen av vissa symboler och myter i sin argumentering. Vi ska titta på språket i den amerikanska debatten kring skapandet av den amerikanska konstitutionen för att därefter göra en likadan analys av debatten kring skapandet av den europeiska konstitutionen.

Materialet, som tidigare har påpekats, består av dokument som visar skeendet runt de båda konstitutionerna, ”The Federalist Papers” i det amerikanska fallet och tal i det europeiska

¹¹ Bergström, Göran – Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt*. Studentlitteratur AB, s.187

¹² Ibid.

¹³ Bergström, Göran – Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt*. Studentlitteratur AB, s.189

¹⁴ Ibid.

¹⁵ Bergström, Göran – Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt*. Studentlitteratur AB, s.190

¹⁶ Ibid.

konventet samt tal av andra högt uppsatta politiker angående den nya EU-konstitutionen. Vi anser att dessa dokument är mer relevanta för analysen än konstitutionerna själva. Språket i konstitutionerna är mer politiskt korrekt än språket i en debatt eller ett tal. Med det menas att den slutgiltiga konstitutionen saknar argument och är istället en text som är genomarbetad många gånger för att skapa enighet mellan många olika ståndpunkter. Konstitutionen har också till syfte att vara beständig vilket kräver en mer juridisk ton, detta till skillnad från debatter som är mer argumenterande och innehåller ethos, logos och pathos. Det finns dock en skillnad mellan kontexterna i vilka de respektive texterna är författade. I Amerika på 1780-talet skrevs ”The Federalist Papers” i syfte att övertyga motståndare till en union mellan de 13 staterna. I EU framfördes talen till konventet för Europas framtid, vilket kan leda tanken till att de endast är framförda till människor som redan är positiva till det europeiska projektet. Men vi måste ändå anta att politikerna är medvetna om att deras tal även kommer att läsas av allmänheten även om de är framförda till den primära publiken i konventet. Detta gör att retoriken också måste vara argumenterande precis som i de amerikanska artiklarna. I debatter kan en begreppshistorisk analys komma till sin rätt då det där förekommer inlägg från många olika håll. Detta gör att kontexten runt användandet av symboler och myter blir möjlig att förstå.

Materialet vi har valt kan tyckas vara för litet för att kunna sätta sig in i kontexten och kunna förstå symbolers och myters betydelse i politikernas argumentering och att vi därför inte kan lyckas med en begreppshistorisk analys. Till vårt försvar måste det dock påpekas att ”The Federalist Papers” är av central betydelse för att en federal konstitution i slutändan ratificerades. Vi har endast analyserat de första femton artiklarna, detta eftersom de innehåller direkta förklaringar till varför Amerika skulle enas i ett federativt styre. De övriga artiklarna handlar mest om juridiska teknikaliteter, information om dessa har vi därför tagit från sekundära källor. De texter som har varit mest relevanta för vår undersökning handlar mer om orsaken till varför amerikanerna skulle godkänna konstitutionen och är därför mer rik på symboler. Vi har valt ut de som vi anser vara de viktigaste dokumenten för att kunna göra en tillförlitlig analys. Ett större material skulle naturligtvis kunna ge ett ännu större djup åt undersökningen. Ett annat problem när vetenskapliga undersökningar genomförs brukar vara det hinder som subjektiviteten utgör. Självklart går det inte helt att utesluta ett personligt värderande av analysobjektet eftersom författarna är de som tolkar texterna. Analys av språk innebär dock alltid att författarna tolkar och värderar texterna de läser. Det är ofrånkomligt.

Vi har valt att dela in analysen i tre delar därför att vi har velat göra kontexterna klart synliga i båda fallen och för att kunna jämföra dessa. Eftersom användandet av symboler är beroende av vilken tid författarna lever i, har vi valt att inte använda oss av en enda analys som innefattar symbolanvändningen i båda fallen. Användandet av en analys uppdelad på tre delar, anser vi, gör analysen mer tydlig, strukturerad och lättåskådlig. Vi har delat in symbolerna under olika kategorier i båda fallen för att göra en jämförelse möjlig. Det är dock inte möjligt att ordna symbolerna från båda epokerna i samma homogena kategorier, eftersom kontexten har förändrats. Det ska också observeras att kategoriernas titlar inte är lika viktiga som deras faktiska innehåll. Det vill säga, det är väldigt svårt att få en titel som representerar alla de citat som ryms under den men någon form av indelning är ändå nödvändig. Slutligen måste vi poängtera att inga sidhänvisningar till ”The Federalist Papers” har gjorts. Detta på grund av att numreringen kan skilja sig beroende på vilken källa som används.

Angående generaliserbarheten i arbetet anser vi att analysen som den är utformad bidrar till att ge en större förståelse av värdeskapande. Vi menar att en fallstudie utan referens till ett annat liknande fall inte har lika hög generaliseringsgrad. En sådan studie skulle vara mer diskursanalytisk och vara deskriptivt koncentrerad. Med en jämförelse av två fall kan en generalisering av värdegemenskaper på andra håll i världen göras.

Om frågetecken framkommer angående Wikipedia.org tycker vi här det är på plats att kommentera vårt val av källa till begreppsdefinitionerna. Wikipedia.org beskrivs med följande ordalag i Svenska Dagbladet:

”Wikipedia, den snabbt växande encyklopedin på nätet, förefaller inte innehålla fler felaktigheter än ärevördiga Encyclopedia Britannica (EB).”¹⁷

2. Teori

2.1 Benedict Anderson

Nedan kommer vi att ta upp tre teorier som ligger till grund för ansatsen på uppsatsen. Benedict Andersons forskning berör inte direkt användandet av symboler, och därför har vi valt att ta upp hans teori först. Meanings & Mastersteorin som behandlar symboler och manipulation, och Murray Edelmans teori om symbolers betydelse i det politiska språket tas sedan upp.

¹⁷ Atterstam, Inger, 2005. ”Wikipedia matchar väl Britannica”, i *Svenska Dagbladet* 2005-12-18.

I sin bok "Den föreställda gemenskapen" lägger författaren Benedict Anderson (i fortsättningen B.A.) fram sitt begrepp, "Den föreställda gemenskapen". Begreppet kretsar kring hur och varför människor i ett visst geografiskt område börjar känna en samhörighet, en gemenskap med varandra, som i sig är grunden för ett nationsskapande. B.A. menar att nationen skapades tack vare att medborgarna hade en föreställd politisk gemenskap. Trots att medborgarna inte kände varandra eller ens hade hört talas om varandra, kände de en slags samhörighet. Hur kunde de då känna denna samhörighet? B.A. anser att det är oändligt tänjbara nät av släkt- och klientkap mellan invånarna som skapade denna gemenskap.¹⁸

Det som är utgångspunkt och som är grunden för nationalstaten är våra gemensamma kulturella och religiösa rötter. Ända fram till 1700-talets slut var religionen i västvärden en mycket viktig del av människornas liv. Det var religionen som formade invånarnas liv och deras sätt att se på världen. Men i och med upplysningen och revolutionerna i Europa och i Amerika, ändrades maktens fördelning från en hierarkisk till en mer horisontell maktstruktur i samhället. I och med övergången från dynastiska riken med löst definierade gränser till nationalstater med rigoröst fasta och kontrollerade gränser började Europas länder närma sig den moderna nationalstaten. Enligt B.A. har nationalstatens gemenskap föregåtts av två tidigare gemenskaper, som han kallar för den *dynastiska* och den *religiösa*.¹⁹ Den dynastiska gemenskapen är de gamla dynastiska monarkerna som t.ex. den Habsburgska och den Borboniska. Dessa kungahus hade inte en direkt geografisk tillhörighet. De kunde utan problem vara släkt med varandra. I själva verket var ingifte i andra familjer mer regel än undantag. Detta ledde till att de flesta kungahusen i Europa hade släktband med varandra. De styrande hade inga känslomässiga band till de undersåtar över vilka man regerade.²⁰ Den religiösa gemenskapen hade under tiden innan upplysningen en dominans över de vanliga människornas begreppsvärld.²¹ Det var inte förrän de religiösa texterna, som tidigare bara var tillgängliga på latin, spreds i Europa och trycktes på folkspråken, som kyrkans makt börjar försvagas. Tidigare hade endast präster och andra lärda personer, kunniga i latin, haft tillgång direkt till Guds ord. I och med den lutherska reformationen på 1500-talet bröts detta

¹⁸ Benedict, Anderson, ed.1992. *Den föreställda gemenskapen, Reflektioner kring nationalismens ursprung och spridning*. s.21.

¹⁹ Benedict, Anderson, ed.1992. *Den föreställda gemenskapen, Reflektioner kring nationalismens ursprung och spridning*. s.25.

²⁰ Benedict, Anderson, ed.1992. *Den föreställda gemenskapen, Reflektioner kring nationalismens ursprung och spridning*. s.31

²¹ Benedict, Anderson, ed.1992. *Den föreställda gemenskapen, Reflektioner kring nationalismens ursprung och spridning*. s.53

kunskapsmonopol. Nu kunde även gemene man få tillgång till översatta biblar på sitt folkspråk. Just intåget av tryckkapitalismen på den europeiska arenan och även på den amerikanska anser B.A. vara den mest betydelsefulla faktorn bakom den föreställda gemenskapen. Det faktum att folk i ett givet land läste en text på sitt modersmål gjorde att de kände gemenskap med andra personer som just i samma stund läste samma text. Det var inte bara, som nämnts ovan, Guds ord som blev tillgängligt i tryckt form för allmänheten. Även andra intellektuella texter, som tidigare även de, endast hade funnits tillgängliga på latin, kom ut i cirkulation.²²

2.2 Meanings and Masters

Teorierna ”Meanings and Masters” är olika sätt att se på hur symboler används och fungerar i samhället. Båda handlar om symbolers enande effekt. Meanings framhåller symbolernas positiva verkningar på utformandet av samhället, ett down-up orienterat perspektiv då symboler anses leda till interaktion och socialisation mellan individer. Masters har ett mer top-down/marxistiskt perspektiv och fokuserar på symbolernas förtryckande egenskaper i händerna på makthavarna.

2.2.1 Meanings

Meaningsteorin fokuserar alltså på symbolers betydelse för folkrörelser och andra grupper i samhället och hur symboler kan användas till att mobilisera mot makteliten. Inom Meanings ses symboler som något som cementerar grupptillhörigheter:

”The sacredness of symbols derives from the fact that symbols are collective representations of group life; when we honor symbols, it is in reality society itself which we uphold. It is because symbols represent this common membership that they evoke such strong feelings of identification. Symbols act, then, as forces of integration, creating solidarity by binding individuals together into a unified whole.”²³

Symboler skapar med andra ord markerade gränser för grupptillhörighet som i sin tur kan användas för att mobilisera människorna i gruppen för en gemensam sak.

När symboler används av en grupp, positionerar den sig utifrån andra grupper i samhället. Det kan sammanfattas på följande sätt:

²² Benedict, Anderson, ed.1992. *Den föreställda gemenskapen, Reflektioner kring nationalismens ursprung och spridning.* s.53ff

²³ Klatch, Rebecca E, 1988. *Of Meanings & Masters: Political Symbolism & Symbolic Action* s.139

*"Symbols alienate us from one group as they enroll us in another"*²⁴

2.2.2 Masters

Mastersteorin innebär, som ovan nämnts, att symboler tolkas utifrån ett mer maktorienterat sätt. Här är symboler verktyg för maktens elit för att dominera massorna, att hålla folk i schack och bibehålla status quo. I denna gren analyseras användningen av symboler ur ett klassperspektiv det vill säga:

*"Symbols, then, do not play a beneficial role in creating social solidarity or providing orientation for the individual; rather, symbols are a means of domination, furthering the divisions within society."*²⁵

Inom Mastersteorin menar man att även om symboler har sin användning i att inge en trygghet hos folk och ge dem en känsla av säkerhet behöver det inte betyda att de används för att ge personer mer frihet. Det innebär tvärt om att symbolerna medvetet kan användas för att få människor att inte ifrågasätta systemet, vare sig systemet är demokratiskt eller odemokratiskt. Om man använder termen "Evil empire"²⁶ eller "Evil doers"²⁷ är syftet att få folk att tro att de lever i den bästa av världar. Bob Dylan skriver i sin självbiografi:

*"I undervisningen i amerikansk historia fick vi lära oss att kommunisterna inte kunde förstöra Amerika enbart med hjälp av kanoner och bomber, de måste också förstöra konstitutionen - det dokument som detta land var grundat på."*²⁸

Ovanstående är ett bra exempel på medveten användning av symboler för att på ett tidigt stadium hindra medborgarna från att ifrågasätta det rådande systemet. Det framgår dock av fortsättningen att det inte alltid lyckas...

*"...Fast det gjorde ingen skillnad. När övningssirenen ljöd var man tvungen att ligga under sin skolbänk med ansiktet mot golvet, inte en muskel fick darra och inget ljud fick höras. Som om detta skulle kunna rädda oss när bomberna föll."*²⁹

I Mastersteorin relaterar symboler till undermedvetna funktioner hos psyket. Människor handlar efter invanda mönster utan att reflektera över varför de gör det de gör. De tar helt

²⁴ Hugh Duncan i Klatch, Rebecca E, 1988. *Of Meanings & Masters: Political Symbolism & Symbolic Action*. Sid.141.

²⁵ Klatch, Rebecca E, 1988. *Of Meanings & Masters: Political Symbolism & Symbolic Action* s.143

²⁶ Reagan, Ronald, Florida, 1983, "Evil Empire talet".

²⁷ Bush Jr, George, Washington 2001, "Evil doers talet"

²⁸ Dylan, Bob, 2004. *Memoarer Första delen*. Sid.35.

²⁹ Ibid.

enkelt sina handlingar för givna. Detta ger makteliten det kraftfullaste verktyget av dem alla: Att ha en maktbas som inte blir ifrågasatt av medborgarna. Eliten spelar sålunda på folkets ångest:

*”Elites can maneuver effectively because symbols also act expressively to reassure the anxieties of the public”.*³⁰

2.3 Murray Edelman

Den nyligen bortgångne Murray Edelman har allt sedan sextioalet varit en ledande figur inom symbolforskningen. 1964 kom boken ”The Symbolic Uses of Politics” ut och den har blivit en modern klassiker. Han har sedan boken kom ut släppt böcker kontinuerligt, där han har utvecklat sina teorier om symboler i politiken. Edelmanns teori innefattar att alla politiska handlingar även är symboliska handlingar. Han går till och med så långt som att säga att handlingar utförda av politiker, blockeras av dess symboliska värden och blir på så sätt utan någon riktig substans.³¹ För den enskilde väljaren att urskilja om en handling i verkligheten innebär någon förändring för hans/hennes livssituation blir omöjligt i det symboliska spelet mellan sändare och mottagare. Det Edelman kallar för ”Condensation symbols” är symboler som frikopplar de känslomässiga yttringarna hos mottagaren från de rationella, och åsidosätter en slags verklighetskoll. För mottagaren att kunna bedöma en handlingens validitet behövs också att det finns något sätt att jämföra den med den situation han/hon befinner sig i.³² Dessa symboler är enligt Edelman vanligt förekommande i det politiska språket. Detta innebär att politiska handlingar i mångt och mycket hänvisar till människors känslor. Politiken blir då ett skådespel där det i själva verket inte händer speciellt mycket. Dessa symboler frammanar spelet mellan hopp och förtvivlan vilket Edelman menar är den dikotomi som styr vanliga människors handlande i mycket stor utsträckning. Människors rädsla eller förhoppning för vad som skulle kunna hända blir så verklig att den kan komma att styra deras liv. Rädslan i sin tur frammanar förhoppningar om att något som kan ändra på ens situation kan komma att hända.³³ Edelman menar att dessa känslor är det som styr människors politiska handlande. Detta får till följd att ledande politiker har stora möjligheter att veta hur väljarna kommer att bete sig. Edelman har dock en högst relativistisk ståndpunkt. I all denna symboliska förvirring är han av åsikten att politikerna inte står fria från den, utan att de istället har en annan roll i

³⁰ Klatch, Rebecca E, 1988. *Of Meanings & Masters: Political Symbolism & Symbolic Action* s.145

³¹ Edelman Murray, 1988. *Constructing the Political Spectacle*, s.104

³² Edelman Murray, 1985. *The Symbolic Uses of Politics*, s.6

³³ Edelman Murray, 1985. *The Symbolic Uses of Politics*, s.8

spelet, ovetandes om sitt deltagande.³⁴ Valsystemet, något alla demokratier har gemensamt, fungerar även det på ett symboliskt plan. Om väljarna dagligen blir bombarderade med symboler vilket gör dem inkapabla till att bedöma politiska handlingar, är de också inkapabla att välja sina representanter utifrån rationella överväganden. Valen blir då reducerade till symboliska skådespel där både politikerna och väljarna spelar olika roller. De handlingar som utförs blir utan substans och utan möjlighet att förändra människors liv. Edelman pratar om ett politiskt spektakel där alla i demokratin deltar. Han menar att alla handlingar har en symbolisk betydelse och att det endast är denna betydelse som avgör mottagarens reaktion. Men detta betyder inte att det går att förutsäga hur publiken svarar på vissa symboler. Symbolerna menar Edelman får sin betydelse i verkligheten. Det är en persons sociala liv och erfarenheter som avgör vad symbolerna får för betydelse.³⁵ Detta är också essensen i vad han kallar det politiska spektaklet. Eftersom människor reagerar så olika på symboler gäller det att fånga in så många fiskar som möjligt i nätet. Det gör det i praktiken omöjligt att som politiker ha ståndpunkter som kan anses vara kontroversiella eftersom det omöjliggör ett stöd av den stora massan och därmed tillträde till politiska poster. För att kunna bli en folkets representant måste en person släta över sina kontroversiella åsikter och så att säga ”spela spelet” för att kunna vinna. En politiker kan alltså inte ha åsikter som går stick i stäv med vad den stora massan tycker. På det följer att en politikers utspel heller är varken storartade eller onda, eftersom han/hon inte kan göra utspel som inte accepteras av hans/hennes publik.³⁶ Det politiska spektaklet är vad som iscensätts av politiker och förmedlas via media, ett virrvarr av symboler av olika slag som håller maskineriet väloljat och tillåter det dagliga livet att ha sin gång. Edelman tillstår inte att det kan förekomma avsiktlig manipulation av politiker eftersom politikerna själva är en del av spektaklet. Men oavsett om det förekommer manipulation som är avsiktlig eller ej så kvarstår faktumet att symboler har en inverkan på publikens handlande. Han beskriver det så här:

“Language becomes a sequence of Pavlovian cues rather than an instrument for reasoning and analysis if situation and appropriate cue occur together”³⁷

Edelman menar att människor i likhet med hundar agerar på betingelser vilket innebär att det politiska språket inte fungerar som ett verktyg för rim och reson. Om rätt symbol används i

³⁴ Edelman Murray, 1985. The Symbolic Uses of Politics, s.20

³⁵ Edelman Murray, 1985. The Symbolic Uses of Politics, s.11

³⁶ Edelman Murray, 1988. Constructing the Political Spectacle, s.9

³⁷ Edelman Murray, 1985. The Symbolic Uses of Politics, s.116

rätt sammanhang och riktas till rätt mottagare agerar personen instinktivt istället för rationellt. Att språket fungerar som ett manipulativt verktyg framgår mycket tydligt av följande citat:

*“The very structure of language contributes to such effects in subtle ways of which we are quite unconscious as we employ and react to them.”*³⁸

Mottagarens reaktion på symbolerna är subtil och känslomässigt styrd vilket medför en undermedveten reaktion hos personen. Edelman pratar också om att upprepningar av givna symboler kan fungera som en slags hjärntvätt. En term kan då gå ifrån att vara en symbol till att bli ett mål i sig självt.³⁹ Jakten på att uppnå det målet blir då självförverkligande. Edelman har också gjort en uppdelning i olika språkliga kategorier där uppdelningen har skett på grundval av vilket verkningsområde språket har. T.ex. finns det ett juridiskt språk som används till diskussioner på högre politiska nivåer. En annan typ av språk kallar han för ”Hortatory”.⁴⁰ Syftet med detta är att försöka påverka mottagarens reaktioner på olika sätt genom att använda löften eller hot för att få publikens stöd.⁴¹ Det används t.ex. när politiker bedriver valkampanjer eller till röstfiskning inför ett lagförslag. Hortatory är till för att elda publiken och har ett mer känslomässigt budskap, därför har det också ett rikt symboliskt innehåll. Anledningen till att ett ”övertygande” språk används är enligt Edelman för att grupper med mer direkt inblandning i policyprocesser ska kunna utföra sitt arbete mera fritt.⁴²

2.4 Teoretiska utgångspunkter

Betydelsen av Benedict Andersons teori för vårt arbete består i vad som påverkar människors gemenskapskänsla. Kunskapen om vad som tidigare i historien har varit betydelsefulla faktorer vid uppkomsten av nationalistiska tankar kan idag utnyttjas av politiker inom EU:s institutioner för att väcka gemenskapskänslor för de ”Europeiska värdena”. Som tidigare har nämnts skriver B.A. att tryckkapitalismen i Europa var den enskilt viktigaste faktorn till de processer som så småningom gav upphov till nationella identiteter. Den nya tekniken ökade språkets betydelse för att forma människors grupptillhörigheter.⁴³ Det för oss in på diskussionen om ”Meanings and masters”.

³⁸ Edelman Murray, 1985. *The Symbolic Uses of Politics*, s.116

³⁹ Edelman Murray, 1985. *The Symbolic Uses of Politics*, s.125

⁴⁰ www.askoxford.com, där beskrivs termen som följer: • **adjective** formal intended to exhort someone to do something

⁴¹ Edelman Murray, 1985. *The Symbolic Uses of Politics*, s.134

⁴² Edelman Murray, 1985. *The Symbolic Uses of Politics*, s.149

⁴³ Benedict, Anderson, ed.1992. *Den föreställda gemenskapen, Reflektioner kring nationalismens ursprung och spridning*. s.55

Sammanfattat kan man säga att de två delarna i ”Meanings and Masters” motsvaras av Socialkonstruktivism och Rational Choice, två teorier om samhället som kan sägas stå i motsats till varandra. Men vi anser inte att det ena behöver utesluta det andra. Vi kommer i uppsatsen att använda oss av ett mer rationellt analysverktyg.

Både Benedict Anderson och Rebecca E. Klatch skriver om språkets betydelse i uppkomsten av gemenskap mellan grupper. Benedict Andersons teori är relevant i och med tryckkapitalismens betydelse för uppkomsten av en amerikansk och europeisk värdegrund, medan Klatches symbolteori mer talar för de analysverktyg vi har valt, de symboler och myter som vi identifierar i de dokument som omgärdar den amerikanska och den europeiska konstitutionen.

Murray Edelmans verk är viktiga på flera sätt. Först och främst är han en av de stora inom symbolforskningen och hans forskning förtjänar att nämnas i sammanhanget när en uppsats om symboler skrivs. Men det är inte bara därför hans teori finns med i vår uppsats.

Visserligen har vi antagit ett mer rationellt tillvägagångssätt där vi menar att politiker, även om de också är en del av det politiska spektaklet också kan ha viss möjlighet att forma människors tankar och. Men även om manipulation inte nämns speciellt många gånger i hans texter, lämnar han ändå ett visst tolkningsutrymme:

“The critical element in political maneuver for advantage is the creation of meaning [...] The strategic need is to immobilize opposition and mobilize support. While coercion and intimidation helps to check resistance in all political systems, the key tactic must always be the evocation of interpretations that legitimize favoured courses of action and threaten or reassure people so as to encourage them to be supportive or remain quiescent.”⁴⁴

Denna mening är glasklar. Edelman säger att det, även om våld också håller ner motståndet till olika politiska åtgärder, är frammanandet av tolkningar som legitimerar den valda riktningen på politiken som är den bästa vägen. Huruvida politikerna är maktgalna hökar som använder manipulation som verktyg för att uppnå sina mål, eller om de endast är inblandade i en stor cirkus där ansvarsutkrävande blir omöjligt, är en fråga om filosofisk utgångspunkt. Om utgångspunkten är att politiker trots sin delaktighet i det politiska spektaklet, ändå har ett visst utrymme att använda symboler i det politiska språket, kan ändå manipulation förekomma. Om man däremot antar en strikt relativistisk ståndpunkt blir resultatet att

⁴⁴ Edelman Murray, 1988. Constructing the Political Spectacle, s.103

manipulation från rationellt agerande politiker inte kan förekomma. Edelman delar som tidigare sagt upp språket i olika kategorier beroende på dess användningsområde. Hortatory, som han kallar språket som riktar sig till att övertyga en större publik, är det som blir intressant för vår undersökning. Vi har valt att inrikta oss på tal och artiklar som omgärdar de respektive unionsfördragen eftersom det är här som språket enligt Edelman är rikast på symboler och riktat till människors undermedvetna känslor. Ett annat sätt som Edelmanns texter gör sig gällande för oss är hans konstaterande att det politiska språket är i sig symboliskt. Genom att kombinera Edelmanns teori med Meanings & Mastersteorin kan det konstateras att det för politikerna finns stora möjligheter till att övertyga människor om att en viss politisk hållning är den mest gynnsamma för alla parter. Edelmanns hållning, att det politiska språket är rikt på symboler anser vi, även om han har ett relativistiskt förhållningssätt, går att kombinera med ett mer rationellt perspektiv, där man tillskriver politiska ledare möjligheten att manipulera folket till förmån för sina egna definierade mål.

2.5 Teoridiskussion

2.5.1 Maktaspekten och det politiska mandatet

Vårt arbete vilar som sagt till stor del på att politiker är aktörer som i någon mån har möjligheten och utrymmet till att utöva inflytande på medborgarna. Den andra dimensionen av makt som definierad av Bachrach och Baratz innebär utöver ett direkt och synligt maktutövande, även ett indirekt maktutövande.⁴⁵ Under denna dimension finns det flera underkategorier av vilka en är manipulation:

*“And manipulation is, thus, an ‘aspect’ or sub-concept of force (and distinct from coercion, influence and authority), since here ‘compliance’ is forthcoming in the absence of recognition on the complier’s part either of the source or the exact nature of the demand upon him”.*⁴⁶

Vi tolkar detta som att manipulation, per definition går utöver tvång, inflytande och auktoritet. Manipulation kan sägas finnas när mottagaren varken är medveten om källan eller innebörden av de krav som ställs på honom/henne. Vidare anser Bachrach och Baratz att den andra dimensionen till stor del handlar om makteliters försök att hålla punkter utanför agendan som kan vara till skada för dem.⁴⁷ Med andra ord förekommer makt då eliter försöker bibehålla

⁴⁵ Lukes, Steven, 2005. *Power: A Radical View; second edition*. Sid.21ff

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Lukes, Steven, 2005. *Power: A Radical View; second edition*. s.21

status quo. Det intressanta för oss ligger dock inte i att försöka se elitens försök att behålla status quo, utan snarare dess försök att åstadkomma förändring genom manipulation med hjälp av symboler och myter.

”A may exercise power over B by getting him to do what he does not want to do, but he also exercises power over him by influencing, shaping or determining his very wants.”⁴⁸

Lukes menar att A inte bara påverkar B med hjälp av tvång utan även genom att undermedvetet ändra B:s preferenser och mål. I fallet EU är det precis så makthavarna måste agera om de vill åstadkomma förändring av status quo. Politikerna måste genom manipulation få folk att inse att det ligger i deras bästa att anta samma ståndpunkt som de folkvalda.

I vårt fall tolkar vi dessa maktdefinitioner på följande sätt: Det politiska mandatet ger inte politiker utrymme att göra precis vad de vill, de är tvungna att underkasta sig de demokratiska spelreglerna. Mandatet innebär att politikernas beslut åtnjuter legitimitet så länge de går i linje med partiets valprogram. Om makthavarna i en demokrati däremot har dolda agendor innebär det att de måste använda sig av mindre uppenbara verktyg för att uppnå dem.

Det är här användandet av symboler i språket kommer in i bilden. Symboler ger enligt Mastersteorin en möjlighet för makthavarna att manipulera medborgarna och få dem att undermedvetet acceptera vissa gruppstillhörigheter. Det är orsaken till att vi analyserar just EU- politikens retorik och inte media eller andra uttrycksformer. Kjell Goldman menar att det finns ett glapp mellan folklig kultur och elitkultur. Han anser att det är kulturen på medborgarnivå som sätter gränserna för EU- projektets framtid.⁴⁹ Om EU projektet ska röra sig i en riktning mot något annat än vad som är accepterat av medborgarna, måste makteliten omedvetet påverka deras preferenser.

Existensen av detta glapp innebär att det finns en distans mellan väljare och politiker. Den distansen gör det möjligt för A att påverka B genom att manipulera B till att anta samma mål som A.

I analysen av det amerikanska fallet föll valet av dokument på ”The Federalist Papers” på grund av dess historiska betydelse.

⁴⁸ Lukes, Steven, 2005. *Power: A Radical View; second edition.* s.27

⁴⁹ Goldman, Kjell, 2005. Diskussionsunderlag till ny bok

3. Analys del 1

3.1. Analys av den retoriska symboliken i ”The Federalist Papers”

Efter frigörelsekriget mot England 1776-81 tog en debatt fart i Amerika om hur det framtida styret skulle organiseras. Under kriget hade en konstitution växt fram som kallades för ”Articles of Confederation”.⁵⁰ Dessa punkter redogjorde i huvudsakliga drag för koloniernas samarbete.⁵¹ Vad som är viktigt att poängtera är att ”Articles of Confederation” tog bestämt avstånd från en stark centralmakt eftersom ”amerikanerna” under flera hundra år hade varit styrda av en främmande makt. Vid tidpunkten fanns det delade meningar om vad som var det bästa styrelseskicket för de ursprungliga 13 amerikanska staterna. En del förordade en federativ statsmakt och en uppdelning i 13 delstater. Andra ansåg att 13 helt självständiga stater fria från varandra var bättre och en tredje väg var att instifta 3 eller 4 separata konfederationer.

Alexander Hamilton, en advokat från New York var hjärnan bakom de artiklar som publicerades i New York mellan åren 1787-88 i syfte att svänga opinionen till fördel för en federation. Dessa artiklar går idag under flera namn, bland annat ”The Federalist” eller ”The Federalist Papers”, vi kommer här efter att kalla dem för ”The Federalist Papers”. John Jay, en annan framstående New Yorkare var den andra av tre författare bakom artiklarna. Den tredje var också advokat från Virginia, vid namn James Madison som sedermera också blev president. Att artiklarna publicerades just i New York berodde på att det var en av de starkaste anti-federalistiska fästena vid den tiden. Både Hamilton, Jay och Madison var samtliga ytterst framstående inom amerikansk politik både före och efter antagandet av konstitutionen. Det är dock först på senare tid som namnen på författarna har blivit kända. Under tiden för artiklarna använde de sig av en och samma pseudonym, Publius. Under detta namn propagerade de för en amerikansk federation. Det ska nämnas att federalisterna mötte starkt motstånd från anti-federalisternas sida. En annan serie artiklar publicerades också under samma period författade av pseudonymen Brutus. Här är symboliken slående. Denna amerikanska Brutus menade att historien var full av exempel på republiker som hade övergått i tyranni. Både Aten och Rom

⁵⁰ Ball, Terence, 2003. *Federalist, with letters from Brutus*. Sid.xiv

⁵¹ Ball, Terence, 2003. *Federalist, with letters from Brutus*. Sid.xiii

hade i och med sin geografiska expansion övergått till diktaturer. Detta var något som Brutus menade också kunde i hända i Amerika med tanke på dess geografiska storlek.⁵²

Som vi tidigare har förklarat ska vi analysera symboliken i ”The Federalist Papers” för att kunna blottlägga de symboler och myter som används. Detta blir lättast genomförbart om symbolerna delas in i kategorier. För att dessa kategorier sedan ska vara relevanta måste de också vara kopplade till skapandet av gemenskaper. Alltså, vilka olika kategorier av symboler använder författarna för att möjliggöra en union mellan staterna? Steg ett är alltså att identifiera om det över huvud taget har använts symboler i detta syfte. För att sedan möjliggöra en jämförelse mellan analyserna har även en kategorisering av symbolerna gjorts. Dessa kategorier är: Religiösa symboler, Natursymboler, Det sociala kontraktet och enigheten och Sjukdomssymboler.

Fråga 1: Vilka typer av symboler och myter användes av unionsförespråkarna i diskussionen kring ratificeringen av den amerikanska konstitutionen?

3.1.1. Religiösa symboler

*”This country and this people seem to have been made for each other, and it appears as if it was the design of Providence, that an inheritance so proper and convenient for a band of brethren, united to each other by the strongest ties, should never be split into a number of unsocial, jealous, and alien sovereignties”.*⁵³

Här pratar Publius om Amerika som skapat av Gud och det måste vara hans försyn att brödraskapet inom dess gränser aldrig ska splittras upp. Relaterandet till Providence återkommer flera gånger under artiklarnas gång:

*”...Providence has been pleased to give this one connected country, to one united people...”*⁵⁴

Här menar Publius att USA består av ett av Gud utvalt folk som i gengäld är skyldigt att inte splittra sig i mindre stater. Det är meningen genom Guds försyn att folket ska vara enat och det är inte människans uppgift att bryta mot Guds plan. Överlag är religiösa symboler vanligt förekommande hos Publius. Vad man dock måste ta i beaktande är den tid han levde i, en tid

⁵² Ball, Terence, 2003. *Federalist, with letters from Brutus*. Cambridge Sid.xxi

⁵³ Hamilton, Alexander- Jay, John- Madison, James, 1787-1788. *The Federalist Papers* No.2 op.cit

⁵⁴ Ibid.

då människor i allmänhet var djupt troende, vilket oundvikligen speglade av sig på språkbruket i hans artiklar. Men just det faktum att tron var så stark gör att religiösa symboler hade ännu större påverkan på folks undermedvetna än de rent generellt har idag.⁵⁵ I följande passage beskrivs det nya landet som ett paradiset på jorden, en edens lustgård:

*”It has often given me pleasure to observe that independent America was not composed of detached and distant territories, but that one connected, fertile, widespreading, country was the portion of our western sons of liberty. Providence has in a particular manner blessed it with a variety of soils and productions, and watered it with innumerable streams, for the delight and accommodation of its inhabitants. A succession of navigable waters form a kind of chain round its borders, as if to bind it together; while the most noble rivers in the world, running at convenient distances, present them with highways for the easy communication of friendly aids, and the mutual transportation and exchange of their various commodities”.*⁵⁶

I stycket ovan används beskrivningar av vidsträckta floder, bördiga jordar, lugna vatten och en geografisk harmoni på ett sådant sätt att det för tankarna till Edens lustgård. Guds försyn har sett till att Amerika blev skapat på detta sätt för amerikanerna att avnjuta, tillsammans. Vi har ingen information om författarna bakom pseudonymen Publius var strängt religiösa eller inte. Men oavsett om Publius var religiös eller inte få användandet av de religiösa symbolerna samma implikationer. De får positivt mottagande av det religiösa folket. Kathleen O. Potter menar att Publius insinuerar att det amerikanska folket är det utvalda folket, men menar att han explicit inte uttrycker det. Potter skriver att Publius vidare anser att hela världen skulle dra nytta av det amerikanska folkets enighet, inte bara för sin egen skull utan därför att hela världens öde vilar på Amerikas axlar. Detta är ytterligare en orsak till enighet.⁵⁷

3.1.2. Natursymboler

De religiösa symbolerna är dock inte de enda. I artiklarna finns det gott om symboler som relaterar till naturen, symboler som betonar det beständiga och eviga:

”Liberty is to faction what air is to fire, an aliment without which it instantly expires. But it could not be less folly to abolish liberty, which is essential to political life, because it nourishes faction, than it would be to wish the

⁵⁵ Ambjörnsson, Ronny, 2006, ”Hur USA blev USA”, i *Dagens Nyheter* 2006-01-09

⁵⁶ Ibid.

⁵⁷ Kathleen O, 2002. *Federalist's vision of popular sovereignty in the New American Republic*. Sid.40

*annihilation of air, which is essential to animal life, because it imparts fire its destructive agency”.*⁵⁸

Här resonerar Publius om att frihet är som luft och att den med nödvändighet bidrar till delning (delade åsikter) som är elden. Men att ta bort friheten vore lika med att önska bort luften som behövs för arternas överlevnad. Eld och luft är självklara företeelser i naturen och Publius knyter dem till det naturliga och beständiga, eller med andra ord, det självklara. Citatet ovan hänvisar indirekt till att republiken är det bästa sättet för folk att kunna få uttrycka sina skilda åsikter. Republiken är så att säga grogrunden till frihet. Följande passage redogör för farorna med en uppdelning i flera konfederationer. Hög industriell utveckling hos vissa stater och överflödiga naturresurser hos andra skulle enligt Publius oundvikligen leda till konflikter.

*”No sooner would this become evident than the NORTHERN HIVE would excite the same ideas and sensations in the more southern parts of America which it formerly did in the southern parts of Europe. Nor does it appear to be a rash conjecture that its young swarms might often be tempted to gather honey in the more blooming fields and milder air of their luxurious and more delicate neighbors.”*⁵⁹

I citatet liknas de nordliga staterna vid en svärm av bin som vid tillfälle skulle samla honung hos sina sydliga grannar. En enad republik, enligt Publius, skulle förhindra sådana företeelser att äga rum i framtiden. Citatet ger ytterligare anspelningar på naturliga förlopp. Arga bin är inget som ger människor positiva associationer. På ett djupare plan refererar bisymbolen till smärta, något som på alla sätt bör undvikas. Kontentan är att Publius vill få folk att förstå att en delning av Amerika i olika stater bara leder till avundsjuka och misstro vilket i sin tur leder till krig.

Men hänvisningar till den omgivande naturen är inte de enda symboler som används för att förklara det positiva med republiken. Även hänvisningar till den mänskliga sociala naturen och familjen förekommer. Som en kommentar till Montesquieu, som menar att endast republiker av liten storlek kan efterleva demokratiska styrelsesätt, skriver Publius, att

⁵⁸ Hamilton, Alexander- Jay, John- Madison, James, 1787-1788. *The Federalist Papers*. No.10 op.cit

⁵⁹ Hamilton, Alexander- Jay, John- Madison, James, 1787-1788. *The Federalist Papers*. No.5 op.cit

Amerika antingen skulle bli tvunget att kasta sig i armarna på monarkier eller dela upp sig i pyttesmå rivaliserande stater.

”If we therefore take his ideas on this point as the criterion of truth, we shall be driven to the alternative either of taking refuge in the arms of monarchy, or of splitting ourselves into an infinity of little, jealous, clashing, tumultuous commonwealths, the wretched nurseries of unceasing discord, and the miserable objects of universal pity or contempt.”⁶⁰

Symboliken i citatet kan tolkas som att monarkin är en moder som inte låter sina barn växa upp och stå på egna ben. Amerika är barnet som står inför ett val. Hon kan välja att antingen fortsätta att vara beroende av sin mamma eller försöka klara sig själv, vilket skulle leda till att de små staterna i Amerika, likt omogna barn, skulle gräla och bråka. Men, menar Publius, Montesquieus åsikter är föråldrade. I den nya världen har amerikanerna en tredje möjlighet, att skapa en ny ordning, en republik grundad på representation, vilket skulle innebära att Amerika skulle kunna stå enat på egna ben utan att vara beroende av den gamla världen.

3.1.3. Det sociala kontraktet och Enigheten

Genomgående i artiklarna för Publius resonemang kring det sociala kontraktet, det kontrakt som av människorna i ett samhälle har ingåtts för att garantera folkets säkerhet. Hobbes menar att rädsla är den viktigaste faktorn bakom att ett socialt kontrakt ingås mellan människor. Locke menar däremot att det sociala kontraktet är ett resultat av individens rationella val.⁶¹ Publius tar det dock ett steg längre. Han menar att ett samhälls sociala kontrakt måste bygga på mer än Hobbes och Lockes kriterier. Även samhällets lycka och dess framtida mål i sin omvärld, t.ex. ökat välstånd och förmågan att hålla främmande makter borta måste tas med i beräkningarna när kontraktet ingås. Med andra ord:

*”First he transforms the Hobbesian/Lockean compact from one that is grounded on primal and material motives into one that takes into account the social connections and the positive communal goals that inhere in human nature”.*⁶²

Detta leder oss ofrånkomligen in på Publius tankar om enigheten hos det amerikanska folket.

⁶⁰ Hamilton, Alexander- Jay, John- Madison, James, 1787-1788. *The Federalist Papers*. No.9 op.cit

⁶¹ Potter, Kathleen O, 2002. *Federalist's vision of popular sovereignty in the New American Republic*. Sid.32

⁶² Potter, Kathleen O, 2002. *Federalist's vision of popular sovereignty in the New American Republic*. Sid.39

I ”The Federalist Papers” argumenterar Publius passionerat för vikten av att hålla det amerikanska folket enat. Han menar att vi inte bor i en värld med perfekta grannar. Istället måste en realistisk syn på det internationella samfundet intas. En syn där vikten av ett enat Amerika blir desto mer betydelsefullt:

*”Is it not time to awake from the deceitful dream of a golden age, and to adopt as a practical maxim for the direction of our political conduct that we, as well as the other inhabitants of the globe, are yet remote from the happy empire of perfect wisdom and perfect virtue”.*⁶³

Citatet symboliserar en dröm. Drömmen om det perfekta samhället där ingen far illa, men menar Publius, det är dags att vakna upp och inse att världen inte ser ut på det sättet. Om man ser det ur en realistisk synvinkel så kommer man till insikten att Amerika måste stå enat för att klara sig. Begreppet realism kan ställas i kontrast till utopi, något som per definition aldrig kan uppnås. Detta yttre hot kan enligt Publius endast hållas borta genom skapandet av en enda federation, som håller alla sina delstater under sina beskyddande vingar. Publius nöjer sig inte bara med att staten endast ska avskräcka yttre hot. Han menar även att Amerika ska agera som en motvikt mot den Europeiska dominansen i världen. Angående Europa skriver han följande:

*” The superiority she has long maintained has tempted her to plume herself as the Mistress of the World, and to consider the rest of mankind as created for her benefit. [...] Facts have too long supported these arrogant pretensions of the Europeans. It belongs to us to vindicate the honor of the human race, and to teach that assuming brother, moderation. Union will enable us to do it. Disunion will add another victim to his triumphs. [...] Let the thirteen States, bound together in a strict and indissoluble Union, concur in erecting one great American system, superior to the control of transatlantic force or influence, and able to dictate the terms of the connection between the old and the new world!”*⁶⁴

Europa framställs i citatet som världens älskarinna som i alla tider har förfört och manipulerat sina älskare. Publius menar att ett enat Amerika är den enda aktören som skulle kunna stå emot hennes frestelser. Men detta kräver med nödvändighet en union mellan de 13

⁶³ Hamilton, Alexander- Jay, John- Madison, James, 1787-1788. *The Federalist Papers*. No.6 op.cit

⁶⁴ Hamilton, Alexander- Jay, John- Madison, James, 1787-1788. *The Federalist Papers*. No.11 op.cit

amerikanska staterna. Utan denna union kommer Amerika även i framtiden att vara underkastat Europas dominans och influenser. Retoriken i citatet är uppmanande och har en förbittrad ton. Europa framställs som älskarinnan som har brutit Guds heliga band och agerat omoraliskt gentemot sin omvärld allt för länge.

3.1.4. Sjukdomssymboler

Generellt i ”The Federalist Papers” förmedlas bilden av konfederationen som ond och republiken som ondskans kur. Publius framställer konfederationen som något som står i vägen för ett välmående Amerika, som en plåga som bara skapar lidande. Republiken framställs som sjukdomens bot som kommer att rena och stärka Amerika. I ett stycke skriver Publius:

*”This passage, at the same time, points out the EVIL and suggests the REMEDY”.*⁶⁵

Ondskan är här representerad av konfederationen som skapar oenighet. En union under en republik däremot, är ondskans motsats.

3.1.5. Sammanfattning: Symbolik i ”The Federalist Papers”

Citaten som vi ovan har refererat talar väldigt tydligt för Publius retorik i ”The Federalist Papers”. Användandet av symbolerna relateras till företeelser eller ting som alla människor på den tiden kunde förstå, natur och religion var fortfarande mycket centrala i människors verklighetsuppfattning. Symboliken i texterna vilar på för samhället fasta fundament som natur, religion, sjukdom och amerikanernas naturliga gemenskap genom det sociala kontraktet. Argumentationen får implikationen att en union är det enda som skulle ta fasta på den gudomliga planen, en plan som vilar på förståelsen att det amerikanska folket är enat och utvalt. Symbolerna som Publius använder i sin argumentation är starka, tydliga och berörande. Publius bruk av just dessa symboler tyder på att han var medveten om deras kraft. Syftet med artiklarna går genom användandet av symbolerna tydligt fram. Det retoriska valet tycks ha varit noga beräknat från Publius sida, i syfte att beröra och skaka om läsaren.

Nästa del av analysen kommer att handla om bruket av symboler i skapandet av en eventuell europeisk konstitution.

⁶⁵ Hamilton, Alexander- Jay, John- Madison, James, 1787-1788. *The Federalist Papers*. No.6 op.cit

4. Analys del 2

4.1. Den retoriska symboliken kring den europeiska konstitutionen

I februari 2002 inleddes ett konvent i Bryssel. Dess syfte var att lägga fram ett förslag till en europeisk konstitution. Konventet bestod av medlemsstaternas regeringschefer, företrädare för de nationella parlamenten, företrädare för europaparlamentet och europeiska kommissionen samt företrädare från de tio kandidatländernas regeringar och nationella parlament. De texter vi har analyserat sträcker sig från 2002 fram till 2004 då ett förslag till en europeisk konstitution lades fram av konventet. De flesta texterna har direkt anknytning till konventet men vi har även valt att titta på andra texter som har indirekt anknytning till konstitutionen. Dessa texter ligger utanför tiden för konventet och är från 2005. Detta har vi gjort för att ge arbetet en större bredd och en bättre anknytning till den europeiska diskursen. Texterna består av tal som framförts vid olika tillfällen runt om i världen av nyckelpersoner i den europeiska unionen. Valéry Giscard d'Estaing var ordförande i konventet för Europas framtid, Pat Cox var under perioden talman i det europeiska parlamentet, Romano Prodi var ordförande för den europeiska kommissionen, José M. Aznar var ordförande för det europeiska rådet, José Manuel Barroso är för närvarande ordförande för den europeiska kommissionen och Tony Blair är premiärminister i Storbritannien, som under andra halvan av 2005 var ordförandeland i EU:s ministerråd.

2004 lades förslaget till den nya konstitutionen fram av konventet till ministerrådet. Förslaget fick där stöd av samtliga regeringar. I vissa länder skulle sedan folkomröstningar hållas för att förankra beslutet hos medborgarna. I alla länder utom Holland och Frankrike fick konstitutionen bifall. Åsikterna går isär om vad som låg till grund för dessa två länders beslut men faktum kvarstår att konstitutionen vid uppsatsens skrivande inte är ratificerad. Debatten kring konstitutionen är ändå intressant då det gäller att identifiera vilka symboler som hittills har använts i diskursen. Debatten kring konstitutionen är inte död, den ligger för närvarande på is, men idén om en europeisk konstitution lever.

Tillvägagångssättet i denna del av analysen är densamma som i analysen av Amerika. Detta för att göra en jämförelse mellan fallen möjlig och för att göra arbetet mer lättöverskådligt. Vissa av kategorierna är samma som användes i den förra delen av analysen. Men nya kategorier har tillkommit, vilket tillför ytterligare en dimension till den Europeiska analysen. Formandet av de olika kategorierna är, precis som i analysen av Amerika, grundat på deras

relation till skapande av gemenskaper. Följande kategorier kommer att användas nedan: ”Religiösa symboler”, ”Natur, kropp och själ”, ”Ett enat Europa är bra för världen”, ”EU – Någonting nytt”, ”Krigssymbolik”.

Fråga 2: Vilka typer av symboler och myter används idag av EU-förespråkarna i diskussionen kring den europeiska konstitutionen?

4.1.1. Religiösa symboler

”Det grekiska ordet ”enthousiamós” betyder ”gudomlig inspiration”. I vårt fall ska vi inspireras av Europa!

Vi anklagas ofta för att inte drömma om Europa, att nöja oss med att bygga en komplicerad struktur som är ogenomtränglig och förbehållen dem som är insatta i ekonomi och finanser insatta.

Låt oss drömma om Europa!

Låt oss föreställa oss en fredlig kontinent, befriad från sina skiljemurar och fjättrar, där historia och geografi äntligen försonas och låter alla Europas stater bygga sin framtid gemensamt efter att tidigare har följt västs och östs skilda vägar.”⁶⁶

Hänvisningar till religiösa händelser eller användandet av religion för att skapa mening åt EU-projektet är inte speciellt vanligt förekommande hos framstående politiker inom EU. Ändå finns det enstaka meningar som löst anknyter till religionen. Som i citatet ovan har d’Estaing använt sig av en referens till det grekiska arvet och ordet ”enthousiamós”. Kopplingen till gud är inte direkt uttalad utan istället lyfts myten om det grekiska arvet fram, men innebörden blir att det gudomliga byts ut mot Europa. Den logiska konsekvensen av de två första meningarna blir att Europa är den nya ”guden” som människorna ska se upp till.

Genomgående slås läsaren av EU som något som kan realisera alla drömmar om ett utopiskt paradiset på jorden. Europa får även symbolisera en fånge som gör sig fri från sina bojor och slutligen kan återförenas med sin andra hälft.

I samma tal ger också d’Estaing fler hänvisningar till det grekiska arvet:

⁶⁶ Giscard d’Estaing, Valerie, Bryssel 2002-02-26, ”Inledande tal till konventet om Europas framtid”

”Vi får inte glömma att vår kontinent, från den grekisklatinska antiken till upplysningens århundrade, har givit mänskligheten de tre hörnpelarna förnuft, humanism och frihet.”⁶⁷

Här säger d’Estaing rakt ut att Europa är källan till förnuft, humanism och frihet, precis som om dessa inte hade existerat innan den europeiska civilisationens födelse. Att just tre hörnpelare identifieras skulle kunna symbolisera treenigheten och det heliga talet 3. Att valet tre skulle vara ett retoriskt knep för att stärka budskapet verkar föga troligt. Vår tolkning är att dessa tre hörnpelare symboliserar Europas Fader, Son och Helige Ande som höjer upp Europa.

I följande citat från Tony Blair blir den bibliska symboliken slående:

”I have sat through Council Conclusions after Council Conclusions describing how we are “reconnecting Europe to the people”. Are we? It is time to give ourselves a reality check. To receive the wake-up call. The people are blowing the trumpets round the city walls. Are we listening?”⁶⁸

Här används en händelse i gamla testamentet, Josua 6, i vilken Jerikos murar rasar. Detta får symbolisera det som idag händer i EU. Det verkar som om Blair menar att ett glapp skiljer politikerna i EU från dess medborgare. Om inte detta överbryggs, kommer murarna att rasa och EU att kollapsa.⁶⁹ Även om religiösa symboler i dessa framstående politikers framställningar är väldigt ovanliga, är det dock något som i enstaka fall förekommer. Överlag kan det konstateras att religiösa symboler hos dessa politiker inte har någon större roll att spela i det europeiska politiska forumet. Symbolik som anknyter Europa till naturen och som liknar det vid en person är då mycket vanligare.

4.1.2. Natur, kropp och själ

“Europe was born of Greek mythology: its mystery and fascination remain.”⁷⁰

⁶⁷ Giscard d’Estaing, Valerie, Bryssel 2002-02-26, ”Inledande tal till konventet om Europas framtid”

⁶⁸ Blair, Tony, Bryssel 2005-06-23. ”Namnlöst framförande inför EU parlamentet”

⁶⁹ Bibeln, Josuaé 6

⁷⁰ Giscard d’Estaing, Valerie, Aachen 2003-05-29, ”Charlemagne Prize”

Återigen kommer d'Estaing tillbaka till att Europa har sina rötter i det antika Grekland och att samma mystik som en gång omgärdade Grekland lever kvar i Europa. Symboliken träder tydligt fram; Europa föddes av det antika Grekland och européerna är dess ättlingar och de har ärvt dess traditioner och värden. Enligt d'Estaing började värdena förnuft, humanism och frihet att formas i Grekland för att förädlas från generation till generation fram till upplysningens dagar. Detta grekiska arv lever kvar i Europa och det är upp till henne att förvalta det arvet. Det finns fler citat där födelsen av ett barn får symbolisera ratificeringen av en konstitution och skapandet av Europa till en enhet:

*"We have to give ourselves a Constitution, which marks the birth of Europe as a political entity."*⁷¹

Här finner vi återigen en födelsesymbolik där antagandet av konstitutionen markerar födelsen av Europa som en enad politisk kraft med ett gemensamt mål. Generellt så är användandet av kroppsliga symboler tämligen vanligt förekommande i politikernas tal. I följande citat liknas Europa vid en person som håller på att växa upp:

*"Ett europeiskt samvete håller på att framträda"*⁷²

*"Europe has a soul. We cannot overlook or forget this. Europe must move away from being a small circle of insiders."*⁷³

D'Estaing pratar om att ett Europeiskt samvete håller på att växa fram. Samvetet är det som varje människa lutar sig tillbaka på när det kommer till moraliska och etiska överväganden. Det är inte något som kan ignoreras. Inte heller det europeiska samvetet kan ignoreras, det är alla européers skyldighet att lyssna till det gemensamma samvetet och agera efter det. Han nämner också att Europa har en själ. Europa symboliseras av en människa med en själ. Vad består då den europeiska själen av? Detta är inte något som framgår, vare sig i detta citat eller i övriga texter. Troligtvis kan det bero på att själen är ett oerhört svårdefinierat ting. Det är den som skiljer människor från andra djur. Kanske används själsymboliken som ett sätt att beskriva Europa som ett väsen som har kontakt med sina känslor. Européer måste inse detta, det är inget som de kan ignorera. Citatet kan tolkas så att folken i Europa inte är olika varandra, striderna, både de militära och de politiska, måste förpassas till historien så att själen kan få ro. Den gemensamma framtiden måste värnas. Europa måste röra sig bort från att vara en liten grupp av "insiders" till att innefatta alla medborgare i Europa. Mer öppenhet

⁷¹ Prodi, Romano, Bryssel 2002-02-28, "Opening session of the Convention on the future of Europe"

⁷² Giscard d'Estaing, Valerie, Stockholm 2003-04-29, "Anförande inför Sveriges riksdag"

⁷³ Giscard d'Estaing, Valerie, Aachen 2003-05-29, "Charlemagne Prize"

och mer insyn måste till eftersom den europeiska själen är något som tillhör alla européer och inte bara det politiska etablissemanget:

”Vi måste erbjuda ett nytt Europa för våra respektive medborgare i det tjugonde århundradet, ett Europa vänt mot framtiden.”⁷⁴

Denna förening av Europas folk skulle inte bara vara dessa till gagn utan skulle också vara till hela världens fördel.

“Världen skulle må bättre om den kunde räkna med Europa, ett Europa som talar med en enda röst...”⁷⁵

Igen symboliseras Europa av en människa med en röst. Världen skulle få en ny stark politisk aktör som med sitt förnuft, humanism och frihet kan ge världen vägledning och leda den in i det tjugoförsta århundradet.

4.1.3. Ett enat Europa är bra för världen

“People all over the world see the Union as a beacon of hope and peace.”⁷⁶

Fyren som vägleder skeppen i storm och mörker symboliserar enligt Prodi hur andra människor i världen ser på Europa. Ljuset som utgår från Europa lyser upp mörkret runt omkring och anger riktningen för vilsna länder. Europa är hoppet som andra sätter sin tilltro till och som leder dem fram till fredens hamn.

“We have demonstrated that negotiations and dialogue – however arduous, complex and laborious – are the only democratic way of exporting democracy and stability.”⁷⁷

Den bakomliggande betydelsen är att de europeiska värdena inte kan exporteras på andra sätt än på fredens väg. Endast genom strävsamma förhandlingar och dialog kan värdena införlivas på andra ställen i världen. På detta sätt kan Europa fungera som en fyr för fred och stabilitet i världen. Prodi nämner precis som d’Estaing att Europa har gett vissa värden till världen som är gemensamma för hela unionen:

⁷⁴ Giscard d’Estaing, Valerie, Stockholm 2003-04-29, ”Anförande inför Sveriges riksdag”

⁷⁵ Giscard d’Estaing, Valerie, Bryssel 2002-02-26, ”Inledande tal till konventet om Europas framtid”

⁷⁶ Prodi, Romano, Lublin 2004-10-18. ”A shared destiny in the New Europe”

⁷⁷ Prodi, Romano, Bryssel 2004-10-13. ”Five years on: what our objectives were and what we have achieved”

*“Yet despite this diversity, all our Member States share **core values** that Europe has given the world”⁷⁸*

Han säger att trots att det finns skillnader mellan staterna i Europa delas ändå de europeiska värdena av alla medlemmarna. Han betonar: demokrati, rättsväsende, sekularisering, mänskliga rättigheter och solidaritet.⁷⁹ Dessa värden har Europa skänkt världen för att göra den till en bättre plats för alla människor att leva i. Genomgående i retoriken ges hänvisningar till den enighet som alltid har existerat i Europa. EU är idag på väg att återskapa ett forna imperium på fredliga premisser:

“...in what will soon be 25 Member States extending from east to west – from Estonia to Portugal, and from Greece to the north of Great Britain, beyond Hadrian’s wall!”⁸⁰

Likt det forna romerska imperiet ska ett enat Europa breda ut sig från kust till kust, men denna gång behövs inga murar för att befästa den europeiska expansionen. Konstruktionen av den mytiska Hadrianus mur, som byggdes till skydd för barbarerna, är en strategi som i dagens Europa är onödig. Den Europeiska Unionens framfart i fredens tecken kan inte stoppas. Att nya medlemsländer har tillkommit kontinuerligt är bara ett bevis på Unionens kraft som inte går att stoppa. I retoriken återfinns också en symbolik som hänvisar till ett europeiskt folk:

“Men våra medborgare i respektive länder har, som alla undersökningar pekar på, högre ambitioner. De strävar efter att EU ska spela en politisk roll på den internationella scenen i nivå med sin ekonomiska betydelse. Unionen borde fungera som väktare av dess värden och intressen och bidra till bevarande av fred och stabilitet i världen.”⁸¹

D’Estaing identifierar ”det europeiska folkets” ambitioner. Folket vill ha ett starkt EU på den politiska arenan som kan fungera som en väktare av fred i världen. Väktaren symboliseras här av EU som ska garantera att freden ostört får utvecklas runt om i världen. Det ligger också latent i användandet av begreppet väktare, att EU med alla medel som står till buds, vare sig fredliga eller andra, ska bidra till bevarandet av fred och stabilitet. D’Estaing grundar sig på att världen behöver en väktare av fred och stabilitet. Europa måste ta sitt ansvar, som grundare

⁷⁸ Prodi, Romano, Barcelona 2004-05-11, “Diverse in culture and united in purpose”

⁷⁹ Prodi, Romano, Barcelona 2004-05-11, “Diverse in culture and united in purpose”

⁸⁰ Giscard d’Estaing, Valerie, Aachen 2003-05-29, “Charlemagne Prize”

⁸¹ Giscard d’Estaing, Valerie, Stockholm 2003-04-29, “Anförande inför Sveriges riksdag”

av de demokratiska värdena, att hjälpa världen att uppnå eller bibehålla sina fredliga ambitioner. I samband med citat som hävdar att ett enat EU inte bara är bra för Europas medborgare så återkommer också retorik där EU-projektet framhävs som någonting nyskapande.

4.1.4. EU – någonting nytt

”Fifty years ago, clear-headed, courageous and far-sighted men succeeded in embarking on a totally new course”⁸²

Prodi talar om den Europeiska Unionens initiativtagare, som efter andra världskriget beslutade sig för att skapa fred genom medberoende i Europa. Skapandet av en kol- och stålunion bröt en våldsspiral som hade pågått i århundraden.

“Our continent has seen successive attempts at unifying it: Ceasar, Charlemagne and Napoleon, among others. The aim has been to unify it by force of arms, by the sword”⁸³

Den Europeiska kontinenten har flera gånger i historien av olika härförare blivit föremål för försök till enande av vilka de tre i citatet är bland de största. Dock har det historiskt handlat om att ena genom militär makt. Denna gång handlar det om något nytt:

“We for our part, seek to unify it by the pen. Will the pen succeed where the sword has finally failed?”⁸⁴

Detta är första gången i historien som ett försök har gjorts att förena Europa under pennans, istället för under svärdets makt. EU symboliserar ett originellt och fredligt sätt att skapa en Union i Europa, pennan är, så att säga, mäktigare än svärdet.⁸⁵

“In the scales of history, will the feathered quill outweigh the bloodstained blade?”⁸⁶

D’Estaing ställer sig frågan om gåspennan under historiens gång kommer att väga mer än den blodiga klingan. Här representerar EU pennan, och de tidiga härförarna klingan. EU är den första Europeiska institutionen som med fredliga medel hittills har lyckats med bedriften att

⁸² Prodi, Romano, Bryssel 2002-02-28, “Opening session of the Convention on the future of Europe”

⁸³ Giscard d’Estaing, Valerie, Aachen 2003-05-29, “Charlemagne Prize”

⁸⁴ Ibid.

⁸⁵ Bulwer-Lytton, Edward, 1839. “Richelieu”

⁸⁶ Giscard d’Estaing, Valerie, Aachen 2003-05-29, “Charlemagne Prize”

ena Europa med hjälp av pennan. Symboliken i citaten ovan som har att göra med pennan och svärdet symboliserar den gamla kampen – det nya mot det gamla, fred mot krig, det intellektuella mot det primitiva och förnuftet mot känslan. Den underliggande betydelsen är att EU representerar något som aldrig tidigare har skådats. En ny ordning baserad på fred.

”Vårt arbete, mina damer och herrar ledamöter av konventet kommer endast att utgöra en etapp i det nya Europa men den utgör en nödvändig övergång till en ny start på vårt multinationella äventyr.”⁸⁷

Denna ordning är visserligen bara i sin linda, men konventet är en nystart för Europa och dess folk. Ordet äventyr ger positiva associationer då EU ses som ett sagoprojekt. Ett annat ord för äventyr kan vara vågspel, men det ger inga positiva associationer. I citatet beskrivs EU genom bilden av någonting positivt och lyckobringande. Ja, liksom andra sagor, kan vägen kantas av hinder, det kan finnas troll under bron, men alla vet ju att sagor oftast slutar lyckligt. Det kan tyckas aningen långsökt, men faktum kvarstår att ordalydelsen äventyr är någonting spännande, med ett underliggande lyckligt slut. På detta äventyr ställs EU inför vissa prövningar.

4.1.5. Krigssymbolik

”Europa har gått framåt steg för steg, från fördrag till fördrag. Vägen är stakad med delavtal och kriser som man snabbt har övervunnit. Det mest slående är att Europa under vissa skeden har kunnat verka blockerat men har aldrig tagit ett steg tillbaka.”⁸⁸

På äventyret har EU ställts inför hinder på vägen, men dessa har man övervunnit. Visserligen har EU ibland misströstat, men man har tappert kämpat vidare. ”Kunnat verka blockerad” ger intrycket av att alla meningsskiljaktigheter bara är tillsynes. Egentligen är Europa enat, vilket politikerna har insett, detta har gjort att EU inte har fallit tillbaka utan hela tiden har fortsatt framåt i föreningsprocessen. I sin strävan efter att fortsätta samarbetet har EU stått, och står fortfarande inför hinder i vägen.

”Detta team bestående av på 105 ledamöter står verkligen väl rustat inför den utmaning vi fått.”⁸⁹

⁸⁷ Giscard d'Estaing, Valerie, Bryssel 2002-02-26, ”Inledande tal till konventet om Europas framtid”

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ibid.

När d'Estaing talar om konventet för EU:s framtid beskriver han sina ledamöter i konventet som väl utrustade, likt soldater i ett krig, beredda att möta fienden, på vägen mot seger.

4.1.6. Sammanfattning av symboliken kring den europeiska konstitutionen

I detta avsnitt har vi analyserat förekomsten av symboler i tal från det europeiska konventet, samt i tal från ledande EU-politiker. Förutom de symboler som relaterar till det naturliga och kroppsliga är det symboler som används i samband med EU:s gemensamma arv och historia mycket tydliga. Flera gånger används argumentet att Grekland är Europas vagga och att arvet från antiken måste förvaltas. Framförarna av talen vilar sina argument på myten om Grekland som den europeiska människans ursprung. De värden som de menar är centrala för Europa, som förnuft, humanism och frihet har enligt dem ett ursprung i den Grekiska antiken. Användandet av symboler vilka frammanar bilden av EU som något nyskapande och spännande är också vanligt förekommande. EU beskrivs som ett äventyr som politikerna inom EU står väl rustat inför. Genomgående i dessa tal beskrivs också EU som en organisk enhet eller en människa. Att EU har en själ och ett samvete betonas och annan kroppslig symbolik är också vanligt förekommande. Religiösa symboler är dock något som inte är så vanligt förekommande i det europeiska forumet.

5. Analys del 3

I följande kapitel ämnar vi att med hjälp av analys 1 och 2 jämföra dessa för att försöka se eventuella likheter eller olikheter dem emellan. Som sagts tidigare är syftet med uppsatsen att försöka blottlägga vilka typer av symboler och myter som politiker har använt sig av i skapandet av gemenskaper i Amerika och Europa. Det intressanta ligger i att se om det finns likheter i symbolanvändning mellan de båda fallen. Eftersom symbolik i språket påverkar människor på en undermedveten nivå kan, om symboliken är snarlik i båda fallen, också syftena hos politikerna överensstämma. I det amerikanska fallet var syftet att ena folket för att få till stånd en federativt styrd union. Kanske kan då någonting sägas om vart EU är på väg. Men det lämnar vi till diskussionen. I följande kapitel ska vi endast jämföra det amerikanska och det europeiska fallet.

5.1. Jämförande av symboler i Amerika och Europa

Efter att ha genomfört en analys av symbolanvändningen i Amerika på 1780-talet och EU idag ska vi nu göra en jämförande analys mellan de två. Som vi tidigare har nämnt har vi delat upp analyserna i symbolkategorier för att lättare kunna jämföra dem.

5.1.1. Religiösa symboler

I både det Amerikanska och det Europeiska fallet förekommer religiösa symboler. Vad vi har sett under analysens gång är dock att den religiösa symboliken i Amerika ter sig mer tydlig. Publius använder sig av ordet ”Providence” upprepade gånger och menar att Gud har skapat landet för det amerikanska folket. Det vore en synd att bryta mot Guds plan. Retoriken hos Publius antyder att Amerika är en Edens lustgård som inte ska delas upp i olika konfederationer. Det är tvärtom människornas skyldighet att ta tillvara detta land och fullfölja den gudomliga planen. För att sätta denna symbolik i sin kontext måste nämnas att människorna som befolkade den nya världen var mycket religiösa. Vi tror att Publius använde denna religiositet för att främja sin sak. I dagens Europa, i debatten kring den europeiska konstitutionen, kan vi konstatera att religiösa symboler inte används lika frekvent. De som används är inte heller lika tydliga och starka som i Amerika på 1780-talet. Den religiösa symboliken i de europeiska texterna verkar snarare användas som retoriska knep än att ha djupare betydelse.

5.1.2. Natursymboler

I Amerika användes natursymboliken på ett annorlunda sätt än i EU. Publius använder bin som symboler för erövring, de fyra elementen för att beskriva splittringen av åsikter inom republiken och födelsesymbolik för att beskriva Amerikas frigörelse från den gamla koloniala ordningen. Hänvisningarna till naturen handlar om djur och företeelser i människors naturliga omgivning vilket gör symboliken rak och lättförståelig. I EU ser symboliken lite annorlunda ut. Det centrala temat i de europeiska texterna är att EU symboliseras av ett barn. Grekland är dess moder och EU har ett arv att förvalta. Det nämns att Europa har en själ och ett samvete. Ett Europa som en person eller organisk entitet målas fram, en person som har ett mål i livet.

En välmående person ska inte heller strida med sig själv, det finns en psykologisk term för det: schizofreni. Ett välmående Europa är ett enat Europa. Användandet av natursymboler i Europa skiljer sig från det i Amerika på så sätt att det relaterar till människans inre istället för hennes yttre verklighet. I Amerika användes företeelser och djur utanför människans egen kropp som symboler medan det i EU är det inre, det inom människan som används som symboler. EU likställs med människans innersta väsen.

5.1.3. Enighet

I både Amerika och EU talar man i termer av enighet. I Amerika består symbolanvändningen i att övertyga läsaren om att en federativ union är en naturlig följd av förutsättningarna på kontinenten. I EU talar man om unionen som naturlig. Grekland beskrivs som Europas ursprung och européerna är därför skyldiga att förvalta dess arv. Det finns även hänvisningar till forna europeiska imperier vilket ger intrycket av att Europas öde alltid har varit att bli enat. Det betonas att EU:s enighet också skulle gagna världen. Underförstått kan de europeiska texterna tolkas som att ett enat EU skulle innebära en ny politisk kraft som skulle kunna verka som en motpol till USA i världen. Ett enat Europa skulle också kunna sprida de europeiska idealen i världen och bidra till fred och stabilitet genom icke-militära metoder. I Amerika förekommer samma retorik. Här ses en union som ett sätt att avskräcka de europeiska kolonialmakterna samt till att motverka Europas dominans i världen. Här används symboliken på snarlikt sätt. Båda vill bli en ledande global aktör och förhindra att villkoren i världen dikteras av en kontinent.

I båda fallen ska genom enigheten ett bättre samhälle växa fram som gör livet bättre för medborgarna. I Amerika ska inte det sociala kontraktet endast grundas på människors säkerhet utan även innehålla samhällets mål och välstånd. Även om det ligger inbyggt i EU att välstånd är viktigt så nämns det aldrig. Symboliken i texterna kring fred, demokrati och humanism är istället det dominerande i texterna. Europa framställs som väktare av de demokratiska värdena och ses enligt människor runt om i världen som hoppets fyr.

Sammanfattningsvis kan vi konstatera att både Amerika och EU menar att de genom ett enande skulle bli världens framtid.

5.1.4. Symboler kring Krig och Sjukdom

Förutom dessa kategorier förekommer även andra symboler i båda analyserna. I Amerika liknas unionen vid en kur som ska skingra ondskan och bota ett sjukt samhälle. Liknande symbolik finns även i EU. Här framställs politikerna i EU som soldater som är väl rustade inför de hinder som kan uppkomma längs vägen. I båda fallen beskrivs unionen som lösningen på problemen, vare sig den symboliseras av en kur eller en soldat.

6. Slutsatser

Vi kommer i detta kapitel inte ta upp frågorna 1 och 2 eftersom vi anser att dessa har besvarats tillräckligt utförligt i analys 1 till 3. Däremot kommer vi ägna detta kapitel åt att vidareutveckla svaret på fråga 3.

Efter att analysen har färdigställts kan den teoretiska anknytningen göras. Vi har fastställt att det förekommer symboler i språket i både Amerika och EU. Dessa symboler har vi delat upp i olika kategorier där vi kan se vissa samband. Som vi i analys 3 har tagit upp, finns det liknelser med naturliga fenomen, religiösa företeelser samt symboler som anknyter till en enighetsmaxim på båda kontinenterna. Användandet av symboler förekommer alltså i båda fallen, och det finns vissa likheter. För att återgå till mastersteorin kan följande slutsatser göras: Både i Amerika och i Europa används samma typer av symboler. Det är omfattningen av användandet av de olika symbolerna som skiljer sig. I Amerika har författarna varit mer inriktade på en religiös symbolik medan man i EU har inriktat in sig på att likna EU vid en människokropp som innehar ett samvete och en själ. Det slående är dock att författarna i båda fallen har inriktat sig på symbolik som bäst stämmer överens med det egna samhällets värderingar. I ”The Federalist Papers” är den religiösa symboliken stark eftersom religionen var central i människans liv. Därför kan vi med utgångspunkt i mastersteorin anta att författarna använde just religiösa symboler i syfte att påverka människor via det undermedvetna. I Europa drygt 200 år senare, där religionen har ett mindre utrymme och vetenskapen är det centrala, används symboler som hänvisar till människokroppen, och det menar vi, är ingen slump. Betydelsen av våra olika symbolkategorier spelade olika roll beroende på dess sociala kontext. Fråga 3 kan besvaras med ett jakande svar. Det används liknande symboler i både Amerika och EU, men förhållandet mellan våra kategorier beror på fallens olika kontexter. Vad som dock ter sig gemensamt är författarnas agenda att skapa en

gemenskap genom användandet av symboler i språket som hänvisar till en naturlig ordning eller ett gemensamt historiskt arv. Sammanfattningsvis kan vi säga att syftet hos författarna i båda fallen ter sig snarlikt. De använder sig dock inte av exakt samma typer av symboler. Benedict Anderson skriver om vilka faktorer som påverkade uppkomsten av nationalstater i främst Europa. Hans teori är att alla gemenskaper vare sig de är nationalstater, dynastiska riken eller religiösa gemenskaper måste föregås av uppkomsten av en ”föreställd gemenskap” hos folket som ingår i dessa samfund. Detta har vi haft i åtanke genom arbetets gång. Vi tycker oss kunna se att författarnas mål har varit (Amerika) och är (EU) att försöka sätta hjulen i rullning mot en ny gemenskap vilken då låg till grund för den amerikanska federationen och nu kan ligga till grund för formandet av en ny konstitution inom EU. Ratificeringen av en europeisk konstitution skulle kunna innebära att EU rör sig mot ett styrelseskick av amerikansk modell. Angående Murray Edelman kan följande iakttagelser göras. Det är uppenbart att symboler i det politiska språket har använts av politikerna, frågan är bara hur reaktionen hos folket kommer att se ut. Edelman är ju som sagt mer inriktad på reaktioner än syften eftersom han menar att både politiska ledare och mottagare av politiska budskap är del av samma spektakel. Men det skulle krävas en ny undersökning för att analysera den.

7. Diskussion

Vi avser i följande kapitel att ta upp några av de frågor som vi under arbetets gång flera gånger har återkommit till.

Vad får då resultaten för implikation för EU:s framtid? Kan likheterna mellan Amerika och EU anses vara starka nog för att ge en föraning om vart samhället i Europa är på väg?

Under arbetets gång har vi flera gånger slagits av hur snarlika syftena är i de båda fallen. Både författarna av ”The Federalist Papers” och toppolitikerna inom EU anser att rollen som motvikt i världspolitiken är enormt viktig. Amerika skulle, enligt Publius, genom en union erbjuda en motpol till den Europeiska dominansen i världen och på så sätt göra den till en bättre plats för alla. Samma argument återkommer, om dock mindre tydligt, i EU-politikernas argumentation, att EU idag har en chans att exportera de europeiska värdena till övriga världen med fredliga medel. På detta sätt kan man visa att det enda sättet att skapa demokrati i världen är genom fred och inte genom krig. Detta är, enligt oss, en direkt hänvisning till det idag amerikanska sättet att skapa demokrati genom militärt maktspråk. Klyschan att ”historien upprepar sig” får nytt ljus genom dessa iakttagelser.

Vi har för övrigt diskuterat att symboliken är mycket tydligare i Amerika än vad den är i EU. Vi kan erbjuda följande förklaring som ett möjligt svar. Kan det vara så att den låga utbildningsgraden i Amerika vid 1780-talet gjorde att ett starkt och övertydligt språk kunde användas utan att genomsådas av läsaren? Behövdes kanske ett starkare språk för att nå fram till dåtidens läsare? Kan detta också vara förklaringen till att språket i dagens EU inte innehåller lika stark symbolik och högtravande språk? Utbildningsnivån i dagens EU är relativt hög, läsarna skulle kanske därför vara mer benägna att genomsåda användandet av samma starka symbolik som användes i Amerika på 1700-talet?

Slutsatserna är ett resultat av vår egen kombination av de olika teorierna. Att med ett lite mer rationalistiskt perspektiv kombinera mastersteorin, Benedict Andersons föreställda gemenskap och Murray Edelmans teori, har självklart avspeglat sig på våra resultat. Undersökningens resultat, så att säga, både vilar på, och bekräftar dessa teories giltighet. Kombinationen av teorierna och våra egna tolkningar av texterna är det som avgör vad resultaten av undersökningen blir. Men kan det någonsin förhålla sig på något annat sätt? Med det menar vi att arbetets resultat beror på vem som gör undersökningen; vilka teorier som han/hon utgår ifrån och vilka tolkningar han/hon gör.

8. Referenslista

- Ambjörnsson, Ronny, 2006, "Hur USA blev USA", i *Dagens Nyheter* 2006-01-09.
Tillgängligt 2006-02-13. <http://www.dn.se/DNet/jsp/polopoly.jsp?d=1194&a=511395>
- Askoxford, Tillgängligt 2006-03-22
www.askoxford.com
- Atterstam, Inger, 2005. "Wikipedia matchar väl Britannica", i *Svenska Dagbladet* 2005-12-18.
Tillgängligt 2006-02-13. http://www.svd.se/dynamiskt/kultur/did_11336854.asp
- Ball, Terence, 2003. *Federalist, with letters from Brutus*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Benedict, Anderson, ed.1992. *Den föreställda gemenskapen, Reflektioner kring nationalismens ursprung och spridning*. Bokförlaget Daidalos AB.
- Bergström, Göran – Boréus, Kristina, 2005. *Textens mening och makt*. Studentlitteratur AB
- Bibeln, Josuaé 6, Tillgängligt 2006-02-13
http://www.biblegateway.com/passage/?book_id=6&chapter=6&version=44
- Bonniers lexikon 2000, Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker AB.
- Browning, Gary – Halcli, Abigail - Webster, Frank, 2000. *Understanding Contemporary Society – Theories of the Present*. London: SAGE Publications Ltd.
- Bulwer-Lytton, Edward,1839. "Richelieu" Tillgängligt 2006-02-13.
<http://www.askoxford.com/quotations/3961?view=uk>
- Bush Jr, Geroge, Washington 2001, "Evil doers talet". Tillgängligt 2006-02-13.
<http://archives.cnn.com/2001/US/09/16/gen.bush.terrorism/>
- Dylan, Bob, 2004. *Memoarer Första delen*. Prisma.
- Edelman, Murray, 1985. *The Symbolic Uses of Politics*. Urbana and Chicago: University of Illinois Press
- Edelman, Murray, 1988. *Constructning The Political Spectacle*. Chicago: The University of Chicago Press
- Goldman, Kjell, 2005. *Diskussionsunderlag till ny bok*
- Hamilton, Alexander- Jay, John- Madison, James, 1787-1788. *The Federalist Papers*,
Tillgängligt 2006-02-13. <http://www.yale.edu/lawweb/avalon/federal/fed.htm>

Klatch, Rebecca E, 1988. *Of Meanings & Masters: Political Symbolism & Symbolic Action*. Northeastern Political Science Association. Tillgängligt 2006-02-13. <http://80-www.jstor.org.till.biblextern.sh.se/search/>

Lübeck, Paul, ed.1988, *Filosoflexikonet Forum*. Stockholm: Bokförlaget Forum.

Lukes, Steven, 2005. *Power: A Radical View; second edition*. Palgrave.

Nationalencyklopedin på Internet - <http://www.ne.se>

Peters, B. Guy, 1999. *Institutional theory in political science – The new institutionalism*. Pinter.

Potter, Kathleen O, 2002. *Federalist's vision of popular sovereignty in the New American Republic*. LFB scholarly publishing LLC.

Reagan, Ronald, Florida, 1983, "Evil Empire talet". Tillgängligt 2006-02-13. <http://www.presidentreagan.info/speeches/empire.cfm>

Siedentop, Larry, 2001. *Democracy in Europe*. New York: The Penguin Press.

Steinmo, Sven, 2001. *The encyclopedia of democratic thought*. London: Routledge

Wikipedia - <http://wikipedia.org>

Yin, Robert, 1994. *Case Study Research: Design and Methods*, Second Edition. California: SAGE Publications.

8.1. EU dokument

Blair, Tony, Bryssel 2005-06-23. "Namnlöst framförande inför EU parlamentet", http://europa.eu.int/index_sv.htm

Prodi, Romano, Bryssel 2002-02-28, "Opening session of the Convention on the future of Europe", http://europa.eu.int/index_sv.htm

Prodi, Romano, Barcelona 2004-05-11, *SPEECH/04/239 "Diverse in culture and united in purpose"*, http://europa.eu.int/index_sv.htm

Prodi, Romano, Bryssel 2004-10-13. *SPEECH/04/453 "Five years on: what our objectives were and what we have achieved"*, http://europa.eu.int/index_sv.htm

Prodi, Romano, Lublin 2004-10-18. *SPEECH/04/463 "A shared destiny in the New Europe"*, http://europa.eu.int/index_sv.htm

8.2. The european convention

Giscard d'Estaing, Valerie, Bryssel 2002-02-26, "*Inledande tal till konventet om Europas framtid*", <http://european-convention.eu.int/bienvenue.asp?lang=SV>

Giscard d'Estaing, Valerie, Stockholm 2003-04-29, "*Anförande inför Sveriges riksdag*", <http://european-convention.eu.int/bienvenue.asp?lang=SV>

Giscard d'Estaing, Valerie, Aachen 2003-05-29, "*Charlemagne Prize*", <http://european-convention.eu.int/bienvenue.asp?lang=SV>